

บทที่ ๑

โครงการจัดทำแผนพัฒนาเกษตรกรรมระดับตำบล

ปัจจุบันการทำการเกษตรของเกษตรกรส่วนใหญ่ต้องเผชิญกับปัญหาความไม่แน่นอน และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่างๆ เช่น ราคาต้นทุนการผลิตที่สูง ทั้งปัจจัยการผลิต สารเคมี เมล็ดพันธุ์ที่มีราคาแพง ความไม่แน่นอนของราคาที่เกิดจากปริมาณผลผลิตออกสู่ตลาดมีลักษณะไม่สอดคล้องกับปริมาณความต้องการในแต่ละช่วงเวลา

นอกจากนี้ความไม่แน่นอนจากปริมาณผลผลิตที่เกิดจากปริมาณผลผลิตที่เกิดจากปัจจัยทางธรรมชาติ ปัญหาภัยแล้งจากปรากฏการณ์เอลนีโญที่ทวีความรุนแรงขึ้นในขณะนี้ได้กลายเป็นปัจจัยเสี่ยงต่อการทำการเกษตรอย่างมาก เกษตรกรอีกจำนวนมากก็ยังคงประสบความทุกข์ยากจากปัญหาอื่นรอบด้าน เช่น ปัญหาหนี้สิน ปัญหาที่ดินทำกิน สิทธิเกษตรกรและสวัสดิการ ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการทำการเกษตร

การเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียนหรือการเปิดเสรีทางการค้าในปลายปี ๒๕๕๘ เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ต้องคำนึงถึงและให้ความสำคัญ เพราะจะทำให้สินค้าเกษตรกรและอาหารเคลื่อนย้ายผ่านกลไกการขนส่งได้อย่างเสรี การลดต้นทุนการผลิตเพื่อให้สามารถแข่งขันได้ การสร้างคุณภาพสินค้าที่มีมาตรฐานในระดับสากล รวมทั้งการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

แนวคิด

๑) พระราชบัญญัติสภาเกษตรกรแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๓ ต้องการสนับสนุนสิทธิและการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการกำหนดนโยบาย และวางแผนพัฒนาเกษตรกรรมอย่างเป็นระบบ เพิ่มศักยภาพและยกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรให้ดีขึ้นทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองอย่างต่อเนื่อง ให้เป็นไปเพื่อเกษตรกรอย่างแท้จริง

๒) การแก้ปัญหาทางการเกษตร ไม่มีใครรู้ปัญหาดีเท่ากับตัวเกษตรกรเอง ดังนั้นจึงต้องมุ่งสร้างความสามารถของเกษตรกร เพื่อให้มีความรู้บริหารจัดการด้วยตนเองในลักษณะของกลุ่มชุมชนพื้นที่ตำบล โดยการจัดทำแผนพัฒนาเกษตรกรรมใช้เป็นแนวทางการพัฒนาและแก้ไขปัญหา

หลักการ

๑) เน้นอาชีพสินค้า(อาชีพ) เป็นตัวตั้ง พื้นที่ตำบลเป็นศูนย์กลาง และเกษตรกรเป็นเจ้าของทำการพัฒนา หรือแก้ไขปัญหาให้เป็นไปตามความต้องการของเกษตรกรในตำบล มากกว่าตอบสนองตัวชี้วัดของหน่วยงานสนับสนุนภายนอก

๒) รวมพลังทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคประชาสังคม พ่อค้า นักธุรกิจภาคเอกชนและภาคีการพัฒนาอื่นๆ สนับสนุนการบริหารการพัฒนา

๓) เป็นแผนพัฒนารายสินค้า ไม่ใช่แผนรายพื้นที่ เหมือนที่สภาเกษตรกรจังหวัดทำในครั้งก่อน เช่น ตำบลนี้จะเลี้ยงวัว ก็ทำแผนเลี้ยงวัวทั้งตำบล สร้างเครือข่าย สร้างระบบทั้งหมดที่จะเกิดขึ้นในตำบล เน้นเฉพาะเรื่องที่จะก่อให้เกิดรายได้ ลดรายจ่าย แก้ปัญหาหนี้สินและอื่นๆ

แนวทางการพัฒนา

สำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัดอุดรดิตถ์ จัดทำแผนพัฒนาเกษตรกรรมระดับตำบล โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ดังนี้

๑. ระดมความคิดเห็น ปัญหาและกำหนดแนวทางการส่งเสริม และการแก้ไขปัญหาที่ดิน โดยส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิในที่ดินเพื่อประกอบเกษตรกรรมของเกษตรกร
๒. การส่งเสริม การพัฒนา และแก้ไขปัญหาแหล่งน้ำและระบบชลประทานเพื่อเกษตรกรรม
๓. การส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเกษตรกร และกำหนดสวัสดิการให้เกษตรกร
๔. พัฒนาคือร่วมมือในด้านการผลิต การแปรรูป และการตลาด สนับสนุนการรวมกลุ่มสร้างเครือข่ายรายอาชีพ รายสินค้า เพื่อการลดรายจ่าย และสร้างมูลค่าเพิ่ม ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
๕. การแก้ไขปัญหาหนี้สินของเกษตรกร และการเข้าถึงแหล่งทุน

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อสนับสนุนชุมชนระดับตำบลให้มีแผนพัฒนาเกษตรกรรมในการพัฒนาแก้ไขปัญหาาร่วมกันในรูปแบบของการจัดการตนเอง
๒. เพื่อพัฒนาเกษตรกรให้มีความรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง สามารถจัดทำแผนพัฒนาร่วมกันนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างทางการเกษตร
๓. เพื่อสร้างเครือข่ายองค์กรเกษตรกร เชื่อมโยง และพัฒนาความร่วมมือในด้านการผลิตทางการเกษตร การแปรรูป การตลาด และการบริโภคเพื่อการยังชีพระหว่างเครือข่ายองค์กรเกษตรกรกับภาครัฐและภาคเอกชน

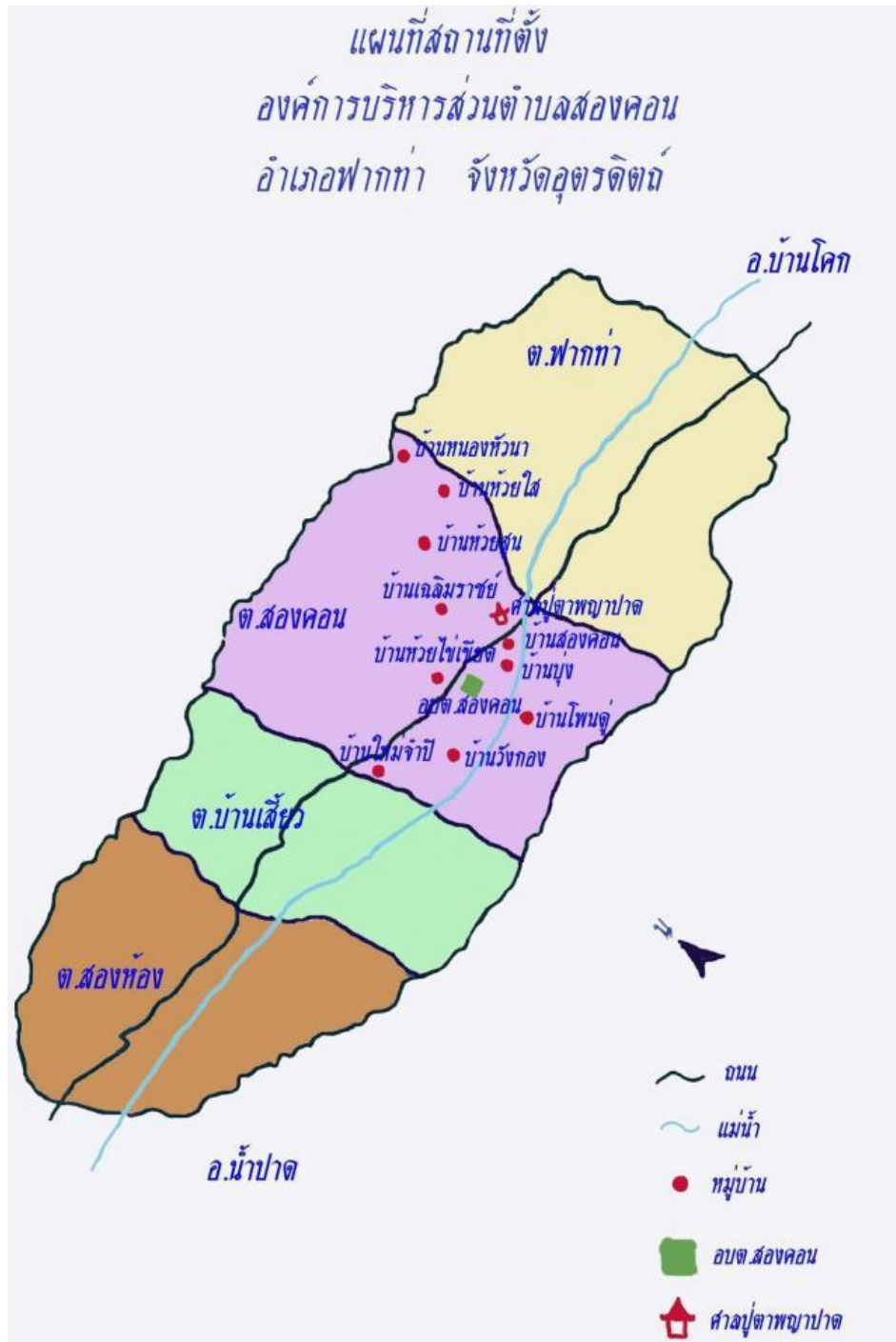
ขั้นตอน/วิธีการดำเนินการ

๑. คัดเลือกพื้นที่เป้าหมายที่มีความพร้อม มีศักยภาพและพร้อมที่จะทำการปรับปรุง/เปลี่ยนแปลงชุมชนสังคมให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น จำนวน ๙ อำเภอๆละ ๑ ตำบล
๒. จัดเตรียมข้อมูลภาพรวม โดยแผนที่ของแต่ละตำบล จำนวน ๙ ตำบล
๓. จัดประชุมชี้แจงคณะผู้ปฏิบัติงานสภาเกษตรกรระดับตำบลในตำบลที่ได้รับคัดเลือก ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนระดับหมู่บ้าน ผู้ใหญ่บ้าน/ผู้แทนผู้ใหญ่บ้าน/สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล/ผู้แทนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล/ผู้แทนองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อทำความเข้าใจรายละเอียดวัตถุประสงค์ ความจำเป็น ความสำคัญ ของการจัดทำแผนพัฒนาเกษตรกรรมระดับตำบล
๔. อบรมทีมวิทยากร เพื่อซักซ้อมรายละเอียด การดำเนินโครงการ ขั้นตอน วิธีการ วัตถุประสงค์ เป้าหมายให้เป็นไปแนวทางเดียวกันและชี้แจงแบบจัดเก็บข้อมูลรายบุคคล
๕. สสำรวจและเก็บรวบรวมข้อมูลที่สำคัญเกี่ยวข้องกับการเกษตรในตำบล โดยเฉพาะข้อมูลตามประเด็นหลักที่จะทำการศึกษาเพื่อหาทางแก้ไข เช่น แหล่งน้ำ หนี้สิน จำนวนเกษตรกร ฯลฯ
๖. จัดประชุมผู้ปฏิบัติงานหมู่บ้าน สรุปผลการจัดเก็บข้อมูล โดยจำแนกประเด็นปัญหาหลัก ๕ เรื่อง คือ ปัญหาหนี้สิน แหล่งน้ำ ที่ดินทำกิน สวัสดิการ สิทธิเกษตรกรและการไม่ได้รับความเป็นธรรม ราคาสินค้าเกษตร
๗. จัดทำเวทีสรุปข้อมูล เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจ กลยุทธ์และกิจกรรมโครงการ
๘. จัดทำแผนเสนอสภาจังหวัด ถึงการแก้ไขปัญหาในตำบลเป้าหมายและแผนพัฒนาเกษตรกรรมระดับตำบล
๙. จัดตั้งกลุ่มรายสินค้า (อาชีพ)

บทที่ ๒

สภาพทั่วไปของตำบลสองคอน

๑. ประวัติความเป็นมา

เมื่อประมาณกว่า ๒๐๐ ปีมาแล้วได้มีประชาชนจากแคว้นเมืองเวียงจันทน์ ประเทศลาวได้อพยพมาตั้งถิ่นฐานบริเวณริมลำน้ำปาด ยึดอาชีพเกษตรกรรม โดยการปลูกข้าว พืชไร่ และการเลี้ยงสัตว์ ทำมาหากินอย่างเพียงพอ ตลอดจนตำบลสองคอนนี้มีวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีถอดแบบมาจากประเทศลาว เช่น สำเนียงภาษา วัฒนาอาราม และการทอผ้าจะมีลวดลายต่าง ๆ มากมาย สภาพการเป็นอยู่ปกติสุข เป็นตำบลที่เงียบสงบ ประชาชนให้ชีวิตที่ราบเรียบ มีการพึ่งพาอาศัยแบบพี่น้องซึ่งกันและกัน มีการคมนาคมที่สะดวก น้ำประปา ไฟฟ้า เครื่องอุปโภคและบริโภค มีการเป็นครบถ้วนทุกประการ

ตำบลสองคอนมีพื้นที่ที่ถือครองเพื่อการเกษตร ประมาณ ๘,๘๒๒ ไร่ แยกเป็นพื้นที่นาข้าว ๓,๓๘๕ ไร่ พื้นที่ไร่ ๒,๘๒๑ ไร่ ไม้ผล ไม้ยืนต้น ๒,๖๐๕ ไร่

เขตการปกครองตำบลแบ่งเขตการปกครองออกเป็น ๙ หมู่บ้าน ดังนี้

หมู่ที่ ๑	บ้านวังกอง
หมู่ที่ ๒	บ้านโพนตู
หมู่ที่ ๓	บ้านสองคอน
หมู่ที่ ๔	บ้านห้วยสูง
หมู่ที่ ๕	บ้านห้วยไส
หมู่ที่ ๖	บ้านใหม่จำปี
หมู่ที่ ๗	บ้านห้วยไข่เขียว
หมู่ที่ ๘	บ้านหนองหัวนา
หมู่ที่ ๙	บ้านเฉลิมราชย์

๒. ข้อมูลทางกายภาพ

๒.๑ ที่ตั้ง อาณาเขต และการปกครอง

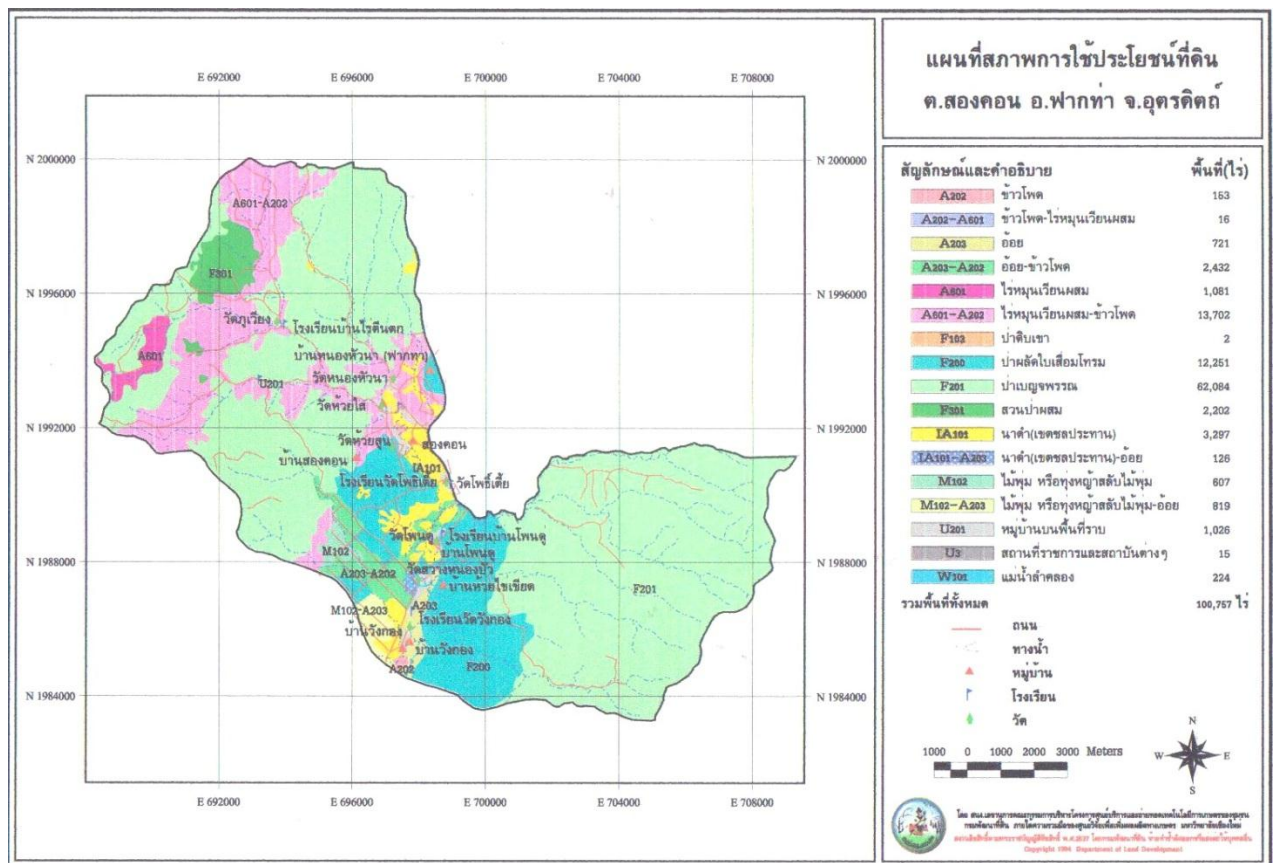
๒.๑.๑ ตำบลสองคอน ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของอำเภอฟากท่า ห่างจากอำเภอฟากท่าประมาณ ๕ กิโลเมตร โดยมีเส้นทางหลักในการคมนาคม ๑ เส้นทาง คือมีถนนสายทางหลวงหมายเลข ๑๐๔๗ (ถนนอุตรดิตถ์-บ้านโคก) ที่ใช้ติดต่อการคมนาคมระหว่างอำเภอฟากท่ากับจังหวัดอุตรดิตถ์ มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ ๑๔๐.๔๘๓ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ๘๗,๘๐๒ ไร่ และอยู่เส้นรุ้งที่ ๔๗Q๐๖๙๙๒๓๗เส้นแวงที่ ๑๙๘๗๕๔๖ มีเขตติดต่อกับอำเภอสองคอนและตำบลดังนี้

ทิศเหนือ	ติดกับ	ตำบลฟากท่า	อำเภอฟากท่า	จังหวัดอุตรดิตถ์
ทิศใต้	ติดกับ	ตำบลบ้านเสี้ยว	อำเภอฟากท่า	จังหวัดอุตรดิตถ์
ทิศตะวันออก	ติดกับ	ตำบลนาชุม	อำเภอบ้านโคก	จังหวัดอุตรดิตถ์
ทิศตะวันตก	ติดกับ	ตำบลท่าแฝก	อำเภอฟากท่า	จังหวัดอุตรดิตถ์

๒.๑.๒ ตำบลสองคอน แบ่งออกเป็น ๙ หมู่บ้าน ได้แก่

หมู่ที่ ๑	บ้านวังกอง	พื้นที่ถือครองทั้งหมด	๑๑,๘๖๕	ไร่
หมู่ที่ ๒	บ้านโพนดู่	พื้นที่ถือครองทั้งหมด	๑๔,๒๑๙	ไร่
หมู่ที่ ๓	บ้านสองคอน	พื้นที่ถือครองทั้งหมด	๖,๓๕๑	ไร่
หมู่ที่ ๔	บ้านห้วยสุน	พื้นที่ถือครองทั้งหมด	๗,๕๓๔	ไร่
หมู่ที่ ๕	บ้านห้วยไส	พื้นที่ถือครองทั้งหมด	๗,๔๑๓	ไร่
หมู่ที่ ๖	บ้านใหม่จำปี	พื้นที่ถือครองทั้งหมด	๗,๙๙๒	ไร่
หมู่ที่ ๗	บ้านห้วยไข่เขียว	พื้นที่ถือครองทั้งหมด	๑๑,๐๘๗	ไร่
หมู่ที่ ๘	บ้านหนองหัวนา	พื้นที่ถือครองทั้งหมด	๑๐,๒๑๑	ไร่
หมู่ที่ ๙	บ้านเฉลิมราชย์	พื้นที่ถือครองทั้งหมด	๑๐,๐๐๑	ไร่

พื้นที่ถือครองตำบลสองคอน ทั้งหมด ๘๗,๘๐๒ ไร่

ตารางแสดงข้อมูล การใช้ที่ดินเพื่อการเกษตรของตำบลสองคอน

หน่วย : ไร่

ที่	รายการ	หมู่ที่									รวม
		๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘	๙	
๑.	พื้นที่ทั้งหมด	๑๑,๘๖๕	๑๔,๒๑๙	๖,๓๕๑	๗,๕๓๔	๗,๔๑๓	๗,๙๙๒	๑๑,๐๙๗	๑๐,๒๑๑	๑๑,๐๐๑	๘๗,๘๐๒
๒.	พื้นที่การเกษตรและอื่น ๆ	๗๘๔	๑,๘๙๕	๑,๓๖๑	๘๐๓	๘๕๗	๗๙๔	๑,๑๕๕	๕๕๘	๓๒๕	๘,๘๒๒
	- ข้างนาปี	๔๑๐	๗๕๐	๗๐๕	๒๓๐	๒๕๐	๒๒๐	๖๒๕	๑๑๕	๘๐	๓,๓๘๕
	- ทำไร่	๒๙๔	๖๑๐	๓๓๑	๒๔๓	๔๑๗	๓๑๔	๒๓๕	๒๕๘	๑๓๐	๒,๘๓๒
	- ทำสวน	๓๗๐	๕๓๕	๓๒๕	๓๓๐	๑๙๐	๒๖๐	๒๙๕	๑๘๕	๑๑๕	๒,๖๐๕
	- พื้นที่อื่น ๆ	๑๑,๐๘๑	๑๒,๓๖๐	๔,๙๙๐	๗,๐๔๒	๖,๕๕๖	๗,๑๙๘	๙,๙๔๒	๙,๖๕๓	๑๐,๖๗๖	๗๘,๙๘๐

ตำบลสองคอนมีพื้นที่ที่ถือครองเพื่อการเกษตร ประมาณ ๘,๘๒๒ ไร่แยกเป็นพื้นที่นาข้าว ๓,๓๘๕ ไร่ พื้นที่ไร่ ๒,๘๓๒ ไร่ พื้นที่สวน ๒,๖๐๕ ไร่

พื้นที่ปลูกข้าวมากที่สุด คือ หมู่ที่ ๒ จำนวน ๗๕๐ ไร่ รองลงมาคือหมู่ที่ ๓ จำนวน ๗๐๕ ไร่ หมู่ที่ ๗ จำนวน ๖๒๕ ไร่ น้อยที่สุดคือหมู่ที่ ๙ จำนวน ๘๐ ไร่

พื้นที่ทำไร่มากที่สุด คือหมู่ที่ ๒ จำนวน ๖๑๐ ไร่ รองลงมาคือหมู่ที่ ๕ จำนวน ๔๑๗ ไร่ หมู่ที่ ๖ จำนวน ๓๑๔ ไร่ น้อยที่สุดคือหมู่ที่ ๙ จำนวน ๑๓๐ ไร่

พื้นที่ทำสวนมากที่สุด คือหมู่ที่ ๒ จำนวน ๕๓๕ ไร่ รองลงมาคือหมู่ที่ ๑ จำนวน ๓๗๐ ไร่ หมู่ที่ ๔ จำนวน ๓๓๐ ไร่ น้อยที่สุดคือ หมู่ที่ ๙ จำนวน ๑๑๕ ไร่

พื้นที่ทำการเกษตรอื่นๆ มากที่สุดคือหมู่ที่ ๒ จำนวน ๑๒,๓๖๐ ไร่ รองลงมาคือหมู่ที่ ๑ จำนวน ๑๑,๐๘๑ ไร่ หมู่ที่ ๙ จำนวน ๑๐,๖๗๖ ไร่ น้อยที่สุดคือ หมู่ที่ ๓ จำนวน ๔,๙๙๐ ไร่

พื้นที่หมู่ที่ ๙ ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์

๒.๑.๓ พื้นที่ป่า

ตำบลสองคอนมีพื้นที่ป่าไม้ทั้งหมด ๗๗,๗๓๓ ไร่ โดยแบ่งเป็นพื้นที่ป่าไม้จำนวน ๗๔,๒๕๒ ไร่ พื้นที่สวนป่า จำนวน ๑๘๑ ไร่ และพื้นที่ป่าไม้เสื่อมโทรมจำนวน ๓,๓๐๐ ไร่

ตารางที่ ๑ แสดงสถิติปริมาณน้ำฝน

ปี	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	รวม	เฉลี่ย
๒๕๔๘	-	-	-	-	๘๕.๖	๒๑๓.๗	๑๑๓.๗	๑๗๗.๑	๒๑๘	๔๐.๕	๘.๗	-	๘๕๗.๓	๗๑.๔๔
๒๕๔๙	-	-	๔๔.๕	๑๓๙.๙	๒๐๐.๕	๘๔.๙	๑๓๖.๔	๓๗๘.๕	๒๕๓.๑	๑๐๒.๘	-	-	๑๓๔๐.๖	๑๑๑.๗๒
๒๕๕๐	-	-	๙.๘	๒๙.๔	๒๑๗.๔	๑๘๒.๗	๘๖.๑	๒๑.๘	๙๒.๑	๘๖.๑	-	-	๗๒๕.๔	๙๐.๖๘
๒๕๕๑	๒๙.๐	๓๑.๕	๔.๕	๙๙.๔	๑๗๗.๔	๑๗๙.๗	๑๔๘.๑	๘๕.๒	๑๗๙	๒๒๓.๙	๑๑๙.๙	-	๑๒๗๗.๖	๑๑๖.๑๕
๒๕๕๒	-	๕๕.๙	๖๓.๔	๑๘๗.๗	๑๗๓.๓	๑๗๓.๖	๑๑๕.๖	๑๒๖.๑	๓๐๖.๓	๖๐.๕	-	-	๑๒๖๒.๔	๑๐๕.๒
๒๕๕๓	๙.๕	-	๓.๕	๖๔.๕	๓๔.๒	๑๒๘.๔	๒๐๐.๙	๒๕๒.๒	๑๔๐.๙	๗๑.๕	-	๔๖.๐	๙๕๑.๖	๗๙.๓
๒๕๕๔	-	๒๐.๐	๒๐.๐	๗๙.๕	๒๓๓.๕	๒๖๘.๘	-	-	-	๑๔.๙	-	๓.๐	๖๓๙.๗	๙๑.๓๙
๒๕๕๕	-	-	-	-	-	-	-	-	-	๖๕.๓	๕๓.๕	-	๑๑๘.๘	
๒๕๕๖	๑๒.๕	๑.๕	๔๒.๐	๓๒.๐	๑๑๒	๖๖.๘	๘๑.๕							
รวม														๙๕.๑๓

๔. สภาพทรัพยากรที่ดิน ดินและการใช้ประโยชน์

ดินส่วนใหญ่ของตำบลสองคอนเป็นดินทราย, ดินลูกรัง และบางแห่งมีหินโผล่ จากการศึกษาแผนที่การใช้ประโยชน์ที่ดินตามแผนการใช้ที่ดินและสภาพการปลูกพืชโดยทั่วไปของเกษตรกรพบว่าพืชที่ปลูกไม่เหมาะสมกับดิน เช่น ข้าวโพด ถั่วต่าง ๆ เนื่องจากเป็นดินทราย หน้าดินตื้น ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ บางแห่งขาดน้ำเมื่อมีการปลูกพืช เกือบกักน้ำไว้ไม่อยู่ในพื้นที่ที่เหมาะสมกับการทำนาประมาณ ๓% ของพื้นที่การเกษตร เกษตรกรใช้ปลูกข้าวนาปีและพืชฤดูแล้งแต่มีปัญหาการขาดน้ำในปีที่ปริมาณน้ำฝนน้อย เนื่องจากไม่มีแหล่งกักเก็บน้ำไว้ใช้ หรือแต่ไม่เพียงพอกับความต้องการของเกษตรกรและพื้นที่การปลูกพืช

จากการศึกษาจากรายงานแผนที่ความเหมาะสมกับพืชเศรษฐกิจ ของกรมพัฒนาที่ดินพบว่าดินบริเวณส่วนใหญ่มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ เป็นดินทราย ดินกรวดและดินลูกรัง ไม่เหมาะสมกับการปลูกพืชไร่ อีกทั้งพื้นที่ส่วนใหญ่มีความลาดชันมาก จากการศึกษาจากแผนที่ พบว่าพื้นที่ของตำบลสองคอนเหมาะสมแก่การปลูกไม้ผลไม้ยืนต้น

พื้นที่ของตำบลสองคอนสามารถแบ่งกลุ่มดินออกเป็น ๓ กลุ่มใหญ่ ๆ คือ

๑. กลุ่มดินนา

- **ดินชุดท่าม่วง** ดินชุดนี้เกิดจากการสะสมของตะกอนที่น้ำพัดมาทับถมไว้บริเวณใกล้ฝั่ง โดยปกติจะมีความลาดชัน ๑-๓ เปอร์เซ็นต์ เป็นดินร่วนมีการระบายน้ำปานกลาง ระดับน้ำใต้ดินมักอยู่ตื้น ในฤดูฝนดินมีลักษณะเป็นกรดเล็กน้อยและมีปริมาณธาตุอาหารพืชปานกลาง

- **ดินชุดสรรพยา** ดินชุดนี้เกิดจากการสะสมของตะกอนที่น้ำพัดมาทับถมไว้ ดินชุดนี้คล้ายคลึงกับดินชุดท่าม่วงแต่มีลักษณะของสภาพพื้นที่ราบเรียบกว่าโดยมีความลาดชันไม่เกิน ๒% มีการระบายน้ำดีปานกลาง มีความสามารถอุ้มน้ำได้สูงมีปริมาณอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อพืชน้อย ดินชุดนี้เหมาะแก่การทำนา

- **ดินชุดอุตรดิตถ์** ดินชุดนี้เกิดจากการทับถมของตะกอนในบริเวณที่ราบริมลำน้ำ มีสภาพพื้นที่ราบเรียบ มีความลาดชัน ๐-๑% มีการระบายน้ำดี ดินนี้มักจะไม่ขังน้ำ ประมาณ ๓-๔ เดือน ในฤดูฝนเป็นดินร่วนทราย แบ่งมีความเป็นกรดเล็กน้อยที่ปริมาณธาตุอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อพืชสูงปานกลาง

- **ดินชุดเรณู** ดินชุดนี้เกิดจากการทับถมของตะกอนบนส่วนที่ต่ำของบริเวณที่ราบริมลำน้ำ มีสภาพพื้นที่ค่อนข้างเรียบจนถึงเป็นลูกคลื่น มีความลาดชัน ๑-๓% การระบายน้ำไม่ดีอุ้มน้ำได้ปานกลาง โดยปกติจะไม่ท่วมขัง มีปริมาณอาหารพืชต่ำ มีอุปสรรคในการใช้ประโยชน์เนื่องจากมีความลาดเทมาก ดินชุดนี้ส่วนใหญ่ยังคงสภาพเป็นป่าแต่มีบางบริเวณใช้ในการปลูกข้าว ในฤดูฝนซึ่งทำให้ผลผลิตต่ำ

๒. กลุ่มดินไร่

- **ดินชุดห้างฉัตร** ดินชุดนี้เกิดจากการทับถมของตะกอนบริเวณลำน้ำเก่า สภาพพื้นที่มีลักษณะเป็นลูกคลื่น มีความลาดชัน ๒-๑๖% มีการระบายน้ำดี ดินชุดนี้ส่วนใหญ่ยังคงสภาพเป็นป่า แต่มีบางบริเวณที่ถูกถางเป็นไร่มาขึ้นเรื่อย ๆ เนื่องจากดินนี้สามารถปลูกพืชไร่ได้ แต่มีอุปสรรคเพราะมีความลาดชันและขาดน้ำในฤดูแล้ง ซึ่งบางแห่งก็ถูกทิ้งให้กร้างว่างเปล่า

- **ดินคล้ายชุดห้างฉัตร** แต่มีกรวดในดินชั้นล่าง ดินชุดนี้เกิดจากการทับถมของตะกอนบนลานริมลำน้ำเก่าเช่นเดียวกับดินชุดห้างฉัตร สภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาด มีความลาดชัน ๒-๑๖% ระบายน้ำได้ดีปานกลาง เนื้อดินร่วนปนทราย มีสภาพเป็นกรดจัดถึงกรดแก่ ดินชุดนี้ส่วนใหญ่ถูกถางทำไร่ แต่มีอุปสรรคเพราะมีความลาดชันสูง ความอุดมสมบูรณ์น้อยขาดน้ำ บางแห่งถูกทิ้งให้เป็นป่าแพะ

- **ดินชุดชัยบาดาล** ประเภทดินต้นโดยทั่วไปเป็นดินค่อนข้างลึก ลักษณะพื้นที่เป็นเนินเขาขนาดเล็ก ชายเนินมีความลาดชันประมาณ ๓% และชันมากที่สุด ๒๐% การระบายน้ำดี เนื้อดินเป็นดินเหนียว ดินชุดนี้ส่วนใหญ่เป็นป่าเบญจพรรณ แต่บางส่วนถูกถางทำไร่ แต่มีอุปสรรคเนื่องจากความลาดชันสูงหน้าดินถูกชะล้างได้ง่าย

๓. **บริเวณที่เป็นภูเขา** ดินชุดนี้ส่วนใหญ่ยังเป็นป่าสงวน มีความลาดชัน ๒๐% ขึ้นไป ประกอบด้วยแผนที่ดิน ๕๓ ครอบคลุมพื้นที่ประมาณ ๗๐% ของพื้นที่ทั้งหมด

แหล่งน้ำและสภาพน้ำเพื่อการเกษตร

- ลำน้ำปาด ไหลผ่านทางทิศเหนือไปยังทิศใต้ของตำบลโดยไหลผ่านพื้นที่ของหมู่ที่ ๓, หมู่ที่ ๒, หมู่ที่ ๗, หมู่ที่ ๑ และหมู่ที่ ๖ ได้ใช้ประโยชน์การปลูกพืชฤดูแล้ง เช่น ถั่วเหลือง โดยมีพื้นที่ของหมู่ที่ ๒ รับประโยชน์มากที่สุด
- อ่างเก็บน้ำห้วยเถิบ ของกรมชลประทาน ซึ่งไหลผ่านตำบลปากท่าและตำบลสองคอน โดยผ่านพื้นที่หมู่ที่ ๒ มีพื้นที่ได้รับประโยชน์ในฤดูฝนเท่านั้น ส่วนในฤดูแล้งไม่สามารถใช้ประโยชน์
- อ่างเก็บน้ำห้วยมอญ ตั้งอยู่ในเขตหมู่ที่ ๕ บ้านห้วยใส ไหลผ่านพื้นที่หมู่ที่ ๔ แต่การใช้ประโยชน์ในฤดูฝนและแล้ง มีปริมาณน้ำจำนวนน้อยมาก มีพื้นที่ได้รับประโยชน์ ๒๐ ไร่ ในฤดูฝน ส่วนในฤดูแล้งมีพื้นที่ได้รับประโยชน์เพียง ๑๐ ไร่
- ฝายนางอ่าง เป็นฝายน้ำล้นตั้งอยู่ในเขตหมู่ที่ ๙ บ้านเฉลิมราชย์ใช้ประโยชน์ได้เฉพาะฤดูฝนเท่านั้น
- ฝายนาสมพงษ์ ตั้งอยู่ในเขตหมู่ที่ ๔ บ้านห้วยสูง ได้ใช้ประโยชน์เฉพาะฤดูฝนเท่านั้น
- ลำห้วยสูง ไหลผ่านพื้นที่หมู่ที่ ๔, หมู่ที่ ๕ และหมู่ที่ ๓ ได้ใช้ประโยชน์ในฤดูแล้งเพียงบางส่วน โดยมีพื้นที่ได้รับประโยชน์ประมาณ ๓๐๐ ไร่
- ลำห้วยใส ไหลผ่านพื้นที่หมู่ที่ ๕ ได้ใช้ประโยชน์การปลูกผักเพียงเล็กน้อยตามบริเวณใกล้ริมน้ำ
- ลำห้วยขอนแก่น ไหลผ่านพื้นที่หมู่ที่ ๖ ส่วนใหญ่ใช้ประโยชน์ในการอุปโภคและใช้ในการปลูกผักบ้างเล็กน้อยในพื้นที่ใกล้น้ำ
- เครื่องสูบน้ำไฟฟ้า ตั้งอยู่หมู่ที่ ๗ บ้านห้วยไข่เขียว เริ่มตั้งแต่ ปี ๒๕๓๕ ช่วยเหลือพื้นที่เพาะปลูก ฤดูฝน ประมาณ ๑,๐๐๐ ไร่ ฤดูแล้ง ๕๐๐ ไร่

ตารางแสดงข้อมูล แหล่งเก็บกักน้ำเพื่อการเกษตร

ของตำบลสองคอน

งบการเงินส่วนที่ ๑											
ที่	รายการ	หมู่ที่									รวม
		๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘	๙	
๑.	อ่างเก็บน้ำ	-	๑	-	-	๑	-	-	๑	-	๓
๒.	ฝายน้ำล้น	๓	๖	๔	๓	๑	-	-	๒	-	๑๙
๓.	เครื่องสูบน้ำด้วยไฟฟ้า	-	-	-	-	-	-	๑	-	-	๑
๔.	สระเก็บน้ำ	๑	๒	-	๑	๑	-	-	-	๑	๖

แหล่งน้ำใต้ดิน

ตำบลสองคอน ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ป่าธรรมชาติ สภาพเป็นหิน การขุดเจาะบ่อน้ำใต้ดินเพื่อนำมาใช้จำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีขั้นสูง งบประมาณใช้จ่ายสูง โดยปัจจุบันในพื้นที่ตำบลมีบ่อน้ำบาดาล ๒ บ่อ คือ

๑. ที่ดินนายสุวรรณ จันทำโรง หมู่ที่ ๔ บ้านห้วยสุน ตำบลสองคอน อำเภอปากท่า จังหวัดอุดรดิตถ์
ประเภทบ่อ อุปโภค-บริโภค สภาพน้ำใช้ได้-น้ำจืด ความลึก ๓๒ เมตร ความลึกพัฒนา ๓๒ เมตร
ปริมาณน้ำ ๓ ลูกบาศก์เมตรต่อชั่วโมง ระดับน้ำปกติ ๖ เมตร
๒. ที่ดินนายถ่าน ศีรมา หมู่ที่ ๖ บ้านใหม่จำปา ตำบลสองคอน อำเภอปากท่า จังหวัดอุดรดิตถ์
ประเภทบ่อ อุปโภค-บริโภค สภาพน้ำใช้ได้-น้ำจืด ความลึก ๕๑ เมตร ความลึกพัฒนา ๕๑ เมตร
ปริมาณน้ำ ๒.๕ ลูกบาศก์เมตรต่อชั่วโมง ระดับน้ำปกติ ๖ เมตร

ปฏิทินการปลูกพืชต่าง ๆ ของตำบลสองคอน

ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
					ข้าวนาปี-----						
				ข้าวนาปรัง -----							
			ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ -----								
						ถั่วเขียวถั่วเหลือง -----					
					กระเจียว -----						
----- หอม -----										-----	
----- กระเทียม -----										-----	

หมายเหตุ เริ่มปลูกจนเก็บเกี่ยวเสร็จ

แหล่งสินเชื่อเพื่อการเกษตร

- ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.)
- สหกรณ์การเกษตร
- ธนาคารพาณิชย์
- กองทุนหมุนเวียนของหมู่บ้าน (กองทุนเงินล้าน)
- กองทุนกลุ่มอาชีพ

๕. ข้อมูลด้านชีวภาพ

ตำบลสองคอนมีพื้นที่ที่ถือครองเพื่อการเกษตร ประมาณ ๘,๘๒๒ ไร่ แยกเป็นพื้นที่ นาข้าว ๓,๓๘๕ ไร่ พื้นที่ไร่ ๒,๘๓๒ ไร่ พื้นที่สวน ๒,๖๐๕ ไร่

๕.๑ สภาพการผลิต

สภาพการปลูกพืชของเกษตรกรในตำบลสองคอน แบ่งได้ ๒ ประเภท คือ การปลูกพืชและการเลี้ยงสัตว์ การปลูกพืชแบ่งได้ ๒ ฤดูกาล คือ ฤดูฝนแบ่งเป็นต้นฤดูฝน เริ่มเพาะปลูกประมาณกลางเดือนเมษายน กลางฤดูฝนเริ่มประมาณต้นเดือนสิงหาคม ส่วนฤดูแล้งเกษตรกรจะเริ่มเพาะปลูกประมาณกลางเดือนพฤศจิกายน เป็นต้นไป สำหรับการเลี้ยงสัตว์ ได้แก่ สัตว์ปีกต่าง ๆ สุกร โค กระบือ

การปลูกพืชของเกษตรกรในตำบลสองคอน ส่วนใหญ่เกษตรกรปลูกข้าวไว้บริโภคเองในครัวเรือน เหลือขายบางเล็กน้อย รายได้หลักมาจากการปลูกพืชไร่ เช่น ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ถั่วเขียวผิวมันจะปลูกหลังเก็บเกี่ยวผลผลิตข้าวและมีบางส่วนจะปลูกในพื้นที่น้ำน้อยไม่สามารถทำนาได้ และสำหรับไม้ผลเกษตรกรมีการปลูกมะขามหวานในแต่ละปีสามารถทำรายได้พอสมควรถือเป็นแหล่งรายได้รองลงมาแต่ปัจจุบันผลผลิตเริ่มลดน้อยลงและเกิดปัญหาการควบคุมคุณภาพผลผลิตเกษตรกรจึงหันไปปลูกพืชชนิดอื่นทดแทน เช่น ยางพารา ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ถั่วเขียวผิวมัน เป็นต้น ส่วนพืชผักปลูกเป็นอาหารที่เหลือก็จำหน่าย

๕.๒ สภาพการผลิตกิจกรรมด้านการเกษตร

ถึงแม้ว่าตำบลสองคอนจะมีแหล่งน้ำประเภทต่าง ๆ อยู่หลายแห่ง แต่ว่าการใช้ประโยชน์มีเพียงส่วนน้อย พื้นที่การเกษตรส่วนใหญ่ยังต้องอาศัยน้ำฝนในการปลูกพืชอยู่

๕.๒.๑ สภาพการผลิตพืชในฤดูฝน

พื้นที่ทำนาส่วนใหญ่อาศัยน้ำฝนทั้งหมด โดยจะเริ่มปักดำตั้งแต่เดือนมิถุนายน สำหรับบริเวณที่ราบและมีน้ำขังและการปักดำจะสิ้นสุดถึงเดือนสิงหาคม

๕.๒.๒ สภาพการผลิตพืชในฤดูแล้ง

หลังจากเก็บเกี่ยวข้าวนาปีแล้ว เกษตรกรจะเริ่มปลูก ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ถั่วเขียวผิวมัน หอมแดง กระเทียม โดยจะเริ่มปลูกตั้งแต่เดือนธันวาคม ต้นเดือนมกราคม โดยอาศัยแหล่งน้ำคือ ลำน้ำปาดลำน้ำห้วยใส ซึ่งมีพื้นที่ทั้งหมดของตำบลที่สามารถปลูกพืชนี้ได้ ประมาณ ๑,๘๐๐ ไร่

การปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบลสองคอน

๑. ข้าว ในตำบลสองคอนมีพื้นที่ปลูกข้าวทั้งหมด ๓,๓๘๕ ไร่ โดยพื้นที่ปลูกข้าวทั้งหมดของตำบลอยู่ในเขตอาศัยน้ำฝนและเป็นพื้นที่บริเวณที่ราบลุ่มริมแม่น้ำ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นดินชุดอุตรดิตถ์และดินชุดสรรพยา

การใช้เทคโนโลยีการปลูกข้าว

การเตรียมดิน จากจำนวนผู้ปลูกข้าวทั้งหมด ๖๗๘ ครอบครัว มีการไถราดโดยใช้รถไถเดินตามแทนแรงงานสัตว์ ประเภทวัว ควาย ซึ่งใช้กันมาแต่เดิม ทำให้การเตรียมดินได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

การใช้พันธุ์ เกษตรกรตำบลสองคอนส่วนใหญ่นิยมปลูกข้าวเหนียว พันธุ์ กข.๖ และ กข.๑๐ และมีส่วนปลูกข้าวเจ้าหอมมะลิจังหวัด ซึ่งใช้พันธุ์ที่ทางราชการส่งเสริมกันอย่างแพร่หลายโดยนำมาจากแปลงขยายข้าวพันธุ์ดีและได้จากการแลกเปลี่ยนพันธุ์จากเกษตรกรด้วยกันเอง หรือซื้อโดยตรงจากศูนย์ขยายพันธุ์พืช ในปัจจุบันจากเกษตรกรผู้ปลูกข้าว ๖๗๘ ครอบครัว มีเกษตรกรที่ใช้พันธุ์ส่งเสริมของทางราชการ เช่น กข.๖, กข.๑๐ จำนวนทั้งสิ้น ๔๘๐ ครอบครัว หรือคิดเป็นร้อยละ ๘๒ ส่วนพันธุ์พื้นเมืองก็ยังมีอยู่บ้างเล็กน้อยคิดเป็นร้อยละ ๑๘ ของทั้งหมด

การใส่ปุ๋ย ตำบลสองคอนมีการใช้ปุ๋ยเคมีอย่างเล็กน้อย โดยคิดเป็นร้อยละของการใส่ปุ๋ยแต่ละชนิดดังนี้

- ใช้ปุ๋ยเคมี ๒๐%
- ปุ๋ยคอก ๓๐%
- ไม่ใช้ปุ๋ยเลย ๕๐%

การป้องกันกำจัดแมลงศัตรูพืช ในการปลูกข้าวของตำบลสองคอน แมลงศัตรูพืชที่พบส่วนใหญ่ เช่น พวกเพลี้ยไฟ, หนอนกอ ส่วนการป้องกันกำจัด เกษตรกรมีการใช้สารเคมีคิดเป็นร้อยละ ๕๐ ของทั้งหมดโดยซื้อจากร้านค้าทั่วไป

การเก็บเกี่ยว เกษตรกรในตำบลส่วนใหญ่จะใช้แรงงานในครอบครัวและบางส่วนมาจากการจ้างหลังเก็บเกี่ยวจะตากทิ้งไว้ ๑-๓ วัน และทำการสี ซึ่งมีใช้เครื่องสีกันอย่างแพร่หลายเพราะสะดวกและรวดเร็ว

ผลผลิต เนื่องจากพื้นที่ของตำบลสองคอนที่เหมาะสมสำหรับปลูกข้าวจะเป็นพื้นที่อยู่ในบริเวณที่ราบลุ่มและที่ราบริมน้ำ และอาศัยอยู่ในเขตนํ้าฝนจึงทำให้ผลผลิตที่ได้แตกต่างกัน โดยเฉลี่ยแล้วผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ของข้าวประมาณ ๕๖๐ กิโลกรัม

ต้นทุนในการปลูกข้าว ตำบลสองคอนมีจำนวนเกษตรกรทำนา ๖๗๘ ครอบครัว ส่วนใหญ่แล้วเกษตรกรอาศัยทุนของตนเอง มีเพียงบางส่วนที่กู้จากสถาบันการเงินต่าง ๆ และจากพ่อค้า ญาติพี่น้อง ดังรายละเอียดดังนี้

- ใช้ต้นทุนตนเอง ๔๖๐ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๖๘
- กู้จากสหกรณ์เพื่อการเกษตร ๑๗๑ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๒๕
- กู้จากญาติพี่น้อง, พ่อค้า ๔๗ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๗

๒. ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

ในตำบลสองคอนมีพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ๒,๘๓๒ ไร่ โดยเกษตรกรส่วนใหญ่จะปลูกต้นฤดูฝน พื้นที่ส่วนใหญ่จะอยู่บริเวณที่มีความลาดชันเล็กน้อยถึงลาดชันมาก ซึ่งประกอบไปด้วยชุดดิน ๕๓ และชุดดิน ๒๖

การใส่ปุ๋ย เกษตรกรที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์นิยมใส่ปุ๋ยเคมีและปุ๋ยอินทรีย์ในปริมาณที่มากเฉลี่ย ๑๐๐ กิโลกรัมต่อไร่ จึงเป็นสาเหตุทำให้ต้นทุนการผลิตสูง

การป้องกันกำจัดพืชและแมลงศัตรูพืช ในการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ของตำบลสองคอนพบโรคและแมลงอย่างประปรายทั่วไปแมลงที่พบส่วนใหญ่เช่น แมลงในดินและศัตรูพืชที่พบมากอีกชนิดหนึ่ง คือ หนอน ซึ่งเกษตรกรได้ทำการกำจัดอย่างแพร่หลาย สำหรับพื้นที่ที่ปลูกที่สามารถเข้าปุ๋ยได้สะดวก สารเคมีที่ใช้ส่วนใหญ่ซื้อตามร้านค้าในชุมชน

การเก็บเกี่ยว เกษตรกรที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ส่วนใหญ่จะใช้แรงงานในครอบครัวหลังจากทำการเก็บเกี่ยวแล้วจะนำไปกะเทาะเมล็ด โดยมีพ่อค้าคนกลางมาตั้งจุดรับรับจ้างกะเทาะพร้อมทั้งซื้อผลผลิต

ผลผลิต เนื่องจากพื้นที่ในการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ส่วนใหญ่เป็นบริเวณเชิงเขา มีความลาดชันสูงและบางแห่งก็อยู่ในป่าสงวนที่มีการแผ้วถาง จึงทำให้ผลผลิตที่ได้แตกต่างกันโดยเฉลี่ยแล้วได้ผลผลิตเฉลี่ยประมาณ ๑,๐๐๐ กิโลกรัม(เปียก)/ไร่

ต้นทุนในการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ตำบลสองคอนมีเกษตรกรปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ จำนวน ๔๓๒ ครัวเรือน ซึ่งต้นทุนในการปลูก ได้มาจากแหล่งต่าง ๆ ดังนี้

- ใช้ต้นทุนตัวเอง ๑๓๘ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๓๒
- กู้จากสหกรณ์เพื่อการเกษตร ๖๑ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๑๔
- กู้จาก ธ.ก.ส. ๒๑๑ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๔๙
- กู้จากสหกรณ์นิคม ๒๒ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๕

๕.๒.๓ สภาพการเลี้ยงสัตว์

๑. โค ส่วนใหญ่เป็นโคพื้นเมือง การจำหน่ายเกษตรกรจะคัดขายเป็นบางตัวไม่ค่อยเลี้ยงไว้ใช้งาน

๒. กระบือ เกษตรกรเลี้ยงเพื่อจำหน่ายเป็นรายได้เสริมจะแบ่งขายกันเองในท้องถิ่น การเลี้ยงเป็นแบบปล่อยหากิน ตามแหล่งอาหาร

๓. สุกร เกษตรกรจะเลี้ยงเป็นสุกรพื้นเมืองและลูกผสมซึ่งซื้อมาจากแหล่งที่นำเชื่อถือ การเลี้ยงจะหว่าอาหารสัตว์ อาหารสำเร็จรูป ผสมกับเศษอาหารเพื่อลดต้นทุนการผลิต แต่การเจริญเติบโตจะช้า การจำหน่ายมีพ่อค้าท้องถิ่นซื้อไปชำแหละขาย

๔. เป็ดและไก่ พันธุ์ที่เลี้ยงส่วนใหญ่เป็นพันธุ์พื้นเมือง สำหรับบริโภคและจำหน่ายเป็นรายได้ของครอบครัวเพียงเล็กน้อย การเลี้ยงแบบปล่อยให้อาหารเองมีการให้ข้าวเปลือกเพิ่มเติมบ้าง

ปัญหาที่พบ ส่วนใหญ่เกษตรกรจะไม่ค่อยเอาใจใส่มาเลี้ยงตามความเป็นอยู่ และยังขาดความรู้ในการป้องกันโรคในสัตว์ และการจัดการในการเลี้ยง

ตารางแสดงข้อมูลสัตว์เลี้ยง

ของตำบลสองคอน

ที่	รายการ	หมู่ที่									รวม
		๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘	๙	
๑.	โค	๑๐๙	๑๕๕	-	๑๕	๑๐๕	๒	๔๕	๕๑	๑๔	๔๙๖
๒.	กระบือ	-	๒	-	๓	-	-	-	-	-	๑๑๐
๓.	สุกร	๔๘	๔๓	๑๐	๖	๗	๙	๖๑	๓	๒	๑๙๑
๔	ไก่	๑,๐๙๑	๑,๑๐๕	๙๒๔	๖๘๑	๘๐๗	๖๕๘	๙๗๘	๕๙๖	๖๑๘	๗,๔๕๘
๕	เป็ด	๑๕	๑๗	๑๐	๖	๑๑	๙	๑๙	๑๔	๘	๑๐๙

ข้อมูลจาก : สำนักงานปศุสัตว์อำเภอปากท่า

๕.๒.๔ สภาพการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำเป็นการเลี้ยงปล่อยหากินตามธรรมชาติ ตามบ่อที่ขุดเพื่อกักเก็บน้ำไว้ใช้ใน ไร่-นา และในฤดูแล้งจะขาดแคลนน้ำ จึงเป็นการเลี้ยงเพื่อบริโภคในครัวเรือนเป็นส่วนใหญ่

๕.๓ เทคโนโลยีการผลิต (การใช้ปุ๋ย, สารเคมี ฯลฯ)

๕.๓.๑. การใช้เทคโนโลยีในการผลิต

- เก็บเกี่ยวข้าวโดยใช้แรงงานคนแล้วตากไว้ในแปลงนา
- โรงสีขนาดเล็กเพื่อแปรรูปข้าวสาร / ข้าวกล้อง
- ใช้ฮอร์โมนผลิตโดยธรรมชาติ เช่น ให้มะขามหวานติดผลผลิตดอก

๕.๓.๒. ปัจจัยการผลิตด้านปุ๋ยและสารเคมี

- มีการใช้ปุ๋ยและสารเคมีสูงตลอดฤดูกาล การใช้ปุ๋ยเคมี ปี ๒๕๔๐
- ข้าว ๕๐ ก.ก. /ไร่ ใช้ ๒ ครั้ง /ฤดู (ปี ๒๕๔๕ ใช้ปุ๋ย ๓๐ ก.ก./ไร่
- การใช้สารเคมี ใช้บางฤดูเพาะปลูก

๕.๓.๓. การกำจัดศัตรูพืช

- ข้าว ได้แก่ เพลี้ยกระโดด, หนอนกอ, เชื้อรา
- มะขามหวาน ได้แก่ เพลี้ยหอย, หนอนคืบ, หนอนเจาะผล, ดั้วปีกแข็ง
- ศัตรูพืชและวัชพืช

๕.๓.๔. สภาพปัญหาการผลิต

- การใช้เมล็ดพันธุ์ข้าว ติดต่อกันหลายฤดูกาลเพาะปลูก ทำให้ผลผลิตลดลง คุณภาพทางคุณค่าทางอาหารและหุงต้มต่ำ
- ปัจจัยการผลิต เช่น สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช ปุ๋ยเคมีราคาแพง ใช้อัตราเพิ่ม
- มีการระบาดของแมลงและศัตรูพืชเป็นบางฤดูกาลเพาะปลูก
- สัตว์เลี้ยง / สัตว์น้ำ มีโรคระบาดบ่อยครั้ง

๖. ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ

๖.๑ ลิทธิในที่ทำกินและการถือครองที่ดิน

เกษตรกรส่วนใหญ่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง บางส่วนไม่มีที่ดินทำกินแต่มีเป็นส่วนน้อยจะเช่าที่ทำการเพื่อการเกษตร พื้นที่ถือครองของเกษตรกรส่วนใหญ่มีเอกสารสิทธิ์ที่ออกโดยทางราชการ เช่น โฉนดที่ดิน นส.๔, นส.๓, นส.๓ ก, สทก.,สปก., กสน, และอื่นๆ ยกเว้นพื้นที่ในเขตหมู่ ๖ และ ๙ ส่วนใหญ่ไม่มีหนังสือสำคัญที่ดินเนื่องจากอยู่ในป่าสงวนแห่งชาติ เป็นเพียงที่ให้อาศัยทำกินเท่านั้น

๖.๒ จำนวนประชากรและแรงงานเกษตร

ตำบลสองคอนมีครอบครัวรวม ๑,๐๑๐ ครอบครัว ประชากรชาย ๑,๕๓๘ คน หญิง ๑,๕๒๘ คน รวม ๓,๐๖๖ คน แยกเป็นครอบครัวเกษตร จำนวน ๗๘๕ ครอบครัว มีสมาชิกที่สามารถเป็นแรงงานภาคเกษตรจำนวน ๒,๓๕๕ คน

๖.๓ ฐานะความเป็นอยู่

เกษตรกรแยกตามฐานะเศรษฐกิจภายในตำบล แยกได้ดังนี้

- เกษตรกรฐานะดี จำนวน ๑๙๗ ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๑๒
- เกษตรกรฐานะปานกลาง จำนวน ๓๕๑ ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ ๔๔.๖๔
- เกษตรกรฐานะจน จำนวน ๒๓๗ ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๒๔

๖.๔ รายได้

เกษตรกรตำบลสองคอนส่วนใหญ่มีรายได้จากการขายพืชไร่ชนิดต่าง ๆ เช่น ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ถั่วเหลือง ถั่วเขียว พืชผัก ไม้ผล และจากสัตว์ ประมง ข้าว เป็นส่วนน้อย ส่วนรายได้นอกภาคเกษตรกรรมเป็นการรับจ้างทั่วไปทั้งภายในจังหวัดและต่างจังหวัดในช่วงหลังฤดูการปลูกพืช

๖.๕ แหล่งเงินทุน

เกษตรกรส่วนใหญ่ของตำบลสองคอนเป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตร สหกรณ์นิคมและ ธ.ก.ส. จึงได้แหล่งเงินทุนจากสถาบันดังกล่าว บางส่วนได้จากแหล่งเงินทุนเอกชนและนอกระบบ

๖.๖ วิถีตลาด

- ข้าว ขายให้เพื่อนบ้านในท้องถิ่น ๑๐% เก็บไว้บริโภค ๘๐% เก็บไว้ทำพันธุ์ ๑๐%
- มะขามหวาน มีพ่อค้ารับซื้อแบบเหมาทั้งสวน หรือนำไปขายเองตามตลาดทั่วไปแบบคละเกรด
- ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ มีนายทุน และพ่อค้าคนกลาง ตั้งจุดรับซื้อในพื้นที่
- ถั่วเขียวผิวมัน มีนายทุน และพ่อค้าคนกลาง ตั้งจุดรับซื้อในพื้นที่

๗. ข้อมูลด้านสังคม

๗.๑ วิถีการดำเนินชีวิต สภาพความเป็นอยู่ของเกษตรกรตำบลสองคอน นิยมบริโภคข้าวเหนียว และอาหารส่วนใหญ่ได้จากแหล่งน้ำธรรมชาติ และอาหารจากป่า มีการบริโภคแบบประหยัด การตั้งบ้านเรือนมีสภาพมั่นคงถาวรประมาณ ๙๕ % ด้านสุขภาพอนามัยเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับโรคภัย การบริโภคอาหารส่วนใหญ่ทำให้สุกก่อนบริโภค

๗.๒ ค่านิยม และความเชื่อถือ ประชาชนส่วนใหญ่ยังมีความเชื่อถือเกี่ยวกับเรื่องภูตผี เช่น ในช่วงเทศกาลสงกรานต์ จะมีการสงน้ำป้อนาญาปาต เพื่อขอโชคลาภ และก่อนฤดูทำนาจะมีพิธีเลี้ยง ปูตาโดยแต่ละครอบครัว จะนำไก่หรือหมูที่เช่นไหว้มาพร้อมกันในบริเวณศาลปูตา เชื่อว่าจะมีความสุขความคุ้มครอง และจะทำให้พืชผลทางการเกษตรเจริญงอกงามดี

๗.๓ ประเพณีวัฒนธรรม ประชาชนตำบลสองคอนนับถือศาสนาพุทธ สืบเชื้อสายมาจากลาว เวียงจันทน์ มีประเพณีเหมือนกับทุกภาคของประเทศไทย เช่น วันสงกรานต์ เข้า-ออกพรรษา งานบุญ ข้าวเปลือก

๗.๔ การศึกษา / ศาสนา

- โรงเรียนประถมศึกษา จำนวน ๓ แห่ง
- ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน ๔ แห่ง
- ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน จำนวน ๙ แห่ง
- วัด / สำนักสงฆ์ จำนวน ๙ แห่ง
- อุโบสถพุทธศาสนา จำนวน ๙ แห่ง
- ศาลเจ้า จำนวน ๑ แห่ง

๗.๕ ด้านสาธารณสุข

- สถานอนามัยประจำตำบล จำนวน ๒ แห่ง
- สถานอนามัยสองคอน ตั้งอยู่ หมู่ที่ ๒ บ้านโพธิ์ ตำบลสองคอน
- สถานอนามัยห้วยไส ตั้งอยู่ หมู่ที่ ๕ บ้านห้วยไส ตำบลสองคอน
- อัตราการมีส้วมราดน้ำร้อยละ ๑๐๐
- ศูนย์สาธารณสุขมูลฐาน จำนวน ๙ แห่ง
- อาสาสมัครสาธารณสุขมูลฐาน จำนวน ๕๘ คน

๗.๖ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

- หน่วยบริการประชาชน(ป้อมยามตำรวจ) จำนวน ๑ แห่ง ตั้งอยู่ หมู่ที่ ๗ บ้านห้วยไสเหียด ตำบลสองคอน

- อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน(อปพร.) และกองกำลังพิทักษ์ถิ่น จำนวน ๑๘๐ คน

๗.๗ การโทรคมนาคม

- ตู้โทรศัพท์สาธารณะประจำหมู่บ้าน จำนวน ๑๕ แห่ง

การเคลื่อนย้ายผลผลิตทางการเกษตรพวกพืชไร่

เนื่องจากตำบลสองคอนมีสภาพพื้นที่เหมาะต่อการปลูกพืชไร่ เช่น ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ นิยมปลูกกันมาก รองลงมา คือ ถั่วเขียว ถั่วมัน และข้าวโพดตลอดดอก ซึ่งปลูกหลังจากเก็บเกี่ยวข้าวนาปีแล้ว เมื่อเก็บเสร็จเกษตรกรส่วนใหญ่จะมีพ่อค้าคนกลางตั้งจุดรับซื้อ บางส่วนจะขายคืนให้กับบริษัท

อุตสาหกรรมในครัวเรือน

ตำบลสองคอนมีอุตสาหกรรมในครัวเรือนแต่ยังไม่แพร่หลายมากนัก เช่น การทอผ้า ซึ่งทำขึ้นเพื่อเอาไว้เท่านั้น ไม่มีการนำไปจำหน่าย

กลุ่มแม่บ้านและกลุ่มยุวเกษตรกร

ตำบลสองคอนมีกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรที่จดทะเบียนแล้ว ๑๐ กลุ่ม

บทที่ ๓

การจัดเวทีประชาคม

สำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัดอุดรดิตถ์ ได้เชิญผู้แทนเกษตรกรระดับหมู่บ้าน ผู้ใหญ่บ้าน/ผู้แทนผู้ใหญ่บ้าน/สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล/ผู้แทนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล/ผู้แทนองค์การบริหารส่วนตำบล โครงการชลประทาน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เพื่อทำความเข้าใจรายละเอียดวัตถุประสงค์ ความจำเป็น ความสำคัญ ของการจัดทำแผนพัฒนาเกษตรกรมระดับตำบล และวิเคราะห์ข้อมูลสภาพการทำการเกษตรในปัจจุบัน ปัญหาอุปสรรค และคัดเลือกชนิดสินค้าที่จะจัดทำแผนพัฒนาเกษตรกรมรายตำบลของตำบลสองคอน อำเภอปากท่า จังหวัดอุดรดิตถ์ เมื่อวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๙ ณ ห้องประชุมองค์การบริหารส่วนตำบลสองคอน อำเภอปากท่า จังหวัดอุดรดิตถ์

๑. การวิเคราะห์ปัญหาของเกษตรกรที่มุ่งเน้น ๔ ประเด็นสำคัญ

จากการสำรวจข้อมูลเกษตรกรในพื้นที่ตำบลสองคอนที่ได้รับความเดือดร้อนจากปัญหา ๔ ประเด็น คือ ๑) หนี้สินเกษตรกร ทั้งหนี้ในระบบและนอกระบบ ๒) ที่ดินทำกิน ๓) แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร และ ๔) สวัสดิการ สิทธิเกษตรกร และการไม่ได้รับความเป็นธรรมในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม ดังนี้

๑. ปัญหาหนี้สินเกษตรกร มีเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นหนี้สินในระบบ และต้องการให้ช่วยเหลือแก้ไข ปัญหา จำนวน ๓๐ ราย และมีหนี้สินนอกระบบ ไม่มี โดยมีสาเหตุคือ ในพื้นที่ประสบภัยแล้ง ทำให้ผลผลิตทางการเกษตรไม่ดี เกษตรกรมีรายได้น้อยลง ภาวะหนี้สินเกษตรกร จึงเป็นปัญหาไม่สามารถชำระชำระดอกเบี้ยได้

แนวทางการพัฒนา

๑. ประสานสถาบันการเงินที่เกษตรกรได้กู้ยืม ให้ชะลอการชำระหนี้แก่เกษตรกรที่มีความประสงค์จะช่วยเหลือแก้ไขปัญหา
๒. การปรับโครงสร้างหนี้สินใหม่
๓. ส่งเสริมและพัฒนาสร้างรายได้เสริม อาชีพเสริมแก่เกษตรกรผู้ที่ได้รับผลกระทบ

๒. ปัญหาที่ดินทำกิน พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นป่าสงวน เขตอุทยานแห่งชาติ เกษตรกรไม่มีที่ดินทำกิน บางรายบุกรุกป่าไม้ป่าสงวนเพื่อดำรงชีวิต สร้างรายได้ให้แก่ครอบครัว เกษตรกรที่ต้องการช่วยเหลือ ๖๑ ราย จำนวน ๕ ไร่ พื้นที่เขตอุทยานแห่งชาติ ๒ ราย ๕ ไร่ พื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ ๖ ราย และไม่มีที่ดินทำกิน ๕๓ ราย เพื่อให้เกษตรกรได้จัดสรรที่ดินให้ทำกิน

แนวทางการพัฒนา

ประสานหน่วยงานในพื้นที่พิจารณาจัดสรรที่ดิน ที่สาธารณะให้แก่เกษตรกรเพื่อทำกิน ทำข้อบันทึกข้อตกลงร่วมกัน และพัฒนาพื้นที่อย่างเป็นระบบ

๓. ปัญหาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร ส่วนใหญ่ในพื้นที่แหล่งน้ำธรรมชาติอยู่ในเขตอนุรักษ์ ป่าไม้ ป่าสงวน เป็นคลอง ห้วยต้นเขิน ขุดลอกห้วย หนอง คลอง บึง มีระบบประปาภูเขา ปัจจุบันมีสภาพชำรุด ท่อส่งน้ำใช้การไม่ได้เท่าที่ควร โดยมีเกษตรกรที่ได้รับความเดือดร้อนต้องการให้ดำเนินการช่วยเหลือและแก้ไขจำนวน ๓๐ ราย และบ่อบาดาล ก่อสร้างระบบคลองส่งน้ำเพื่อการเกษตร สระน้ำในหมู่บ้าน/ตำบล สระเก็บน้ำในไร่นา

แนวทางการพัฒนา

ผู้นำชุมชนร่วมกับเกษตรกรในพื้นที่จัดประชาคมหมู่บ้านและประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดสรรงบประมาณดำเนินการขุดลอกคลอง หนอง บึงที่ต้นเขิน ซ่อมแซมระบบประปาภูเขา ระบบส่งน้ำ ก่อสร้างฝายชะลอน้ำกักเก็บน้ำเพื่อให้ในฤดูแล้ง ก่อสร้างฝายตามพระราชดำริ บ่อน้ำตื้น บ่อน้ำบาดาล

๔. ปัญหาสวัสดิการ สิทธิเกษตรกร และการไม่ได้รับความเป็นธรรม จากการสำรวจเกษตรกรผู้ได้รับความเดือดร้อน จำนวน ๒๒ ราย เจ็บป่วย ๑ ราย รายได้ไม่พอกับการดำรงชีวิต ๒๐ ราย พุทธภาพ ๑ ราย เพื่อให้การดำรงชีวิตมีความมั่นคงในพื้นที่ตำบลเห็นควรพัฒนาอาชีพเสริม สร้างรายได้เพิ่มขึ้นแก่เกษตรกร ควบคู่กับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในพื้นที่อันจะเป็นประโยชน์อย่างยั่งยืน ปัญหาสิทธิเกษตรกร ไม่สามารถเข้าถึงองค์ความรู้ข้อมูลข่าวสาร ๕ ราย

แนวทางการพัฒนา

๑. ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องช่วยเหลือการดูแลสุขภาพ จัดสวัสดิการแก่เกษตรกร กองทุนชดเชยทุพพลภาพ ส่งเสริมถ่ายทอดให้ความรู้เกี่ยวกับการประกอบอาชีพเสริม เพื่อสร้างรายได้แก่เกษตรกร จัดระบบการแจ้งข้อมูลข่าวสาร หอกระจายข่าวในหมู่บ้าน วารสารเผยแพร่ในพื้นที่ตำบล

๒. การวิเคราะห์สินค้า(อาชีพ)ที่จะมุ่งเน้นเป็นหลัก

การจัดทำแผนพัฒนาเกษตรกรรมระดับตำบลของสภาเกษตรกรจังหวัดอุดรธานีในครั้งนี้ มีหลักการส่งเสริมและพัฒนาพื้นที่ มุ่งเน้น ๕ ประเด็นสำคัญ โดยใช้สินค้าที่สำคัญเป็นตัวตั้ง พื้นที่ตำบลเป็นศูนย์กลาง และเกษตรกรมีส่วนร่วมในการพัฒนาในเรื่องที่ก่อให้เกิดรายได้ ลดรายจ่าย แก้ปัญหาหนี้สิน สภาเกษตรกรจังหวัดอุดรธานี จึงจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อให้เกษตรกรในตำบลช่วยกันแสดงความคิดเห็น และตัดสินใจเลือกสินค้า(อาชีพ) ที่จะก่อให้เกิดรายได้ และเหมาะสมกับตำบลมากที่สุด ส่วนสินค้าเกษตรอื่นๆก็ให้มีแผนพัฒนาตามความจำเป็นและเหมาะสมควบคู่กันไป

สภาพปัญหาด้านการเกษตร

๑. ปัญหาของชุมชน

- ๑.๑ ขาดแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรที่เพียงพอในฤดูแล้ง
- ๑.๒ หนี้สิน ที่ดินทำกินไม่เพียงพอ
- ๑.๓ เกษตรกรส่วนใหญ่ผลิตพืชเชิงเดี่ยว
- ๑.๔ ราคาผลผลิตการเกษตรตกต่ำ ขาดตลาดกลางจำหน่ายและกระจายสินค้าภาค

การเกษตร

- ๑.๕ การรวมกลุ่มอาชีพขาดความยั่งยืน ไม่มีการบริหารจัดการที่ดี
- ๑.๖ เกษตรกรขาดความรู้ และเทคโนโลยีใหม่ๆ ทางเกษตร
- ๑.๗ ภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาน้อย
- ๑.๘ มีการอพยพแรงงาน ภาคการเกษตร นอกฤดูกาล ทำให้ขาดประชากรวัยทำงาน
- ๑.๙ บุคลากรขาดความรู้, ทักษะ และความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงาน

๒. การแก้ไขปัญหา

- ๒.๑ พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร ก่อสร้างฝายกั้นน้ำ บ่อน้ำบาดาล
- ๒.๒ ส่งเสริมและพัฒนากลุ่มอาชีพ เพื่อรองรับการขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจ
- ๒.๓ ส่งเสริมให้มีการสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงของกลุ่มอาชีพให้เกิดความเข้มแข็ง
- ๒.๔ เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานของกลุ่มองค์กรชุมชนให้สามารถบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ
- ๒.๕ พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเพื่อรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจ
- ๒.๖ ส่งเสริมและสนับสนุนศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลในการพัฒนาอาชีพทางการเกษตร
- ๒.๗ ส่งเสริมการจัดอบรมให้ความรู้ในด้านการพัฒนาฝีมือแรงงาน
- ๒.๘ ส่งเสริมให้มีการจัดศูนย์จำหน่ายสินค้าในตำบล และพัฒนาผลิตภัณฑ์

๓. สรุปปัญหาในชุมชนด้านการเกษตร

กายภาพ	ชีวภาพ	เศรษฐกิจ	สังคม
๑.ด้านการผลิต ๑.๑ พืช	- ผลผลิตต่ำ - โรค แมลง และศัตรูพืช อื่นๆ	- เพิ่มปริมาณผลผลิต - ปรับปรุงบำรุงดิน - กำจัดวัชพืชและศัตรูพืชอื่นๆ อย่างถูกวิธี	- อบรมในรูปแบบโรงเรียน เกษตรกร
๒. ด้านการตลาด ๒.๑ ราคา	- ราคาผลผลิตต่ำ	- วางแผนการผลิต - ปรับปรุงระบบการผลิต - แปรรูปผลผลิต และ การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว - สร้างมูลค่าเพิ่มผลผลิต	- รวมกลุ่มผู้ผลิต - อบรมให้ความรู้ - ประกันราคา - การสนับสนุนจากรัฐบาล
๒.๒ ตลาดสินค้าในชุมชน	- ขาดตลาดการค้า ชุมชนในการกระจายสินค้า	- สร้างตลาดการค้าในชุมชน	- อบรมให้ความรู้ - งบการสนับสนุนจากรัฐบาล
๓ ด้านทรัพยากรธรรมชาติ ๓.๑ น้ำ	- ขาดแคลนน้ำใน การเกษตร	- ขุดลอกแหล่งน้ำ - สร้างแหล่งน้ำขนาดเล็ก ในไร่นา	- ขอสนับสนุนงบประมาณ จากรัฐบาลและเอกชน
๓.๒ ดิน	- ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ	- ใช้อินทรีย์วัตถุปรับปรุงดิน - ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยหมักและ ปุ๋ยน้ำชีวภาพ - ปลุกพืชบำรุงดิน	- อบรมการใช้ปุ๋ยน้ำและ ปุ๋ยหมัก
๔. ด้านสังคม	- หนี้สินของเกษตรกร	- พักชำระหนี้ - สร้างอาชีพเสริม - ส่งเสริมแนวคิดเศรษฐกิจ พอเพียง	- งบประมาณสนับสนุนการ ประกอบอาชีพเสริม - อบรมให้ความรู้

๔. ลำดับความสำคัญของปัญหาชุมชน

๑. ปริมาณน้ำเพื่อการเกษตรไม่เพียงพอในช่วงฤดูแล้ง
๒. ไม่มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินทำกิน
๓. ราคาผลผลิตต่ำ ขาดตลาดการค้าในชุมชน
๔. ผลผลิตต่ำ ขาดการบำรุงรักษาดิน การจัดการระบบการเกษตรของเกษตรกรไม่ถูกวิธี
๕. ปัจจัยในการเกษตรราคาสูง ทำให้ต้นทุนในการประกอบอาชีพสูง จึงทำให้เกษตรกรขาดทุน
๖. ดินขาดความอุดมสมบูรณ์
๗. ขาดความรู้ทางการเกษตรอย่างถูกวิธี

๕. ศักยภาพของชุมชน (ภูมิปัญญาท้องถิ่น จุดขายของท้องถิ่น)

๑. การทำปุ๋ยน้ำชีวภาพ

- ใช้กำจัดและป้องกันแมลงศัตรูพืช
- ใช้เป็นฮอร์โมนพืช
- ใช้ปรับสภาพของดินให้มีความอุดมสมบูรณ์

๒. การทำปุ๋ยหมัก

- จากฟางข้าวใช้กับมะขามหวานกับลำไย
- จากเปลือกและลำต้นถั่วเหลืองใช้กับลำไย

๓. การมีประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น

- การแห่ช้าง แต่งแห่ นางแมว ทำบุญกองข้าว ฯลฯ

๖. วิสัยทัศน์ของชุมชน

ฝันของบุคคล

๑. ต้องการเมล็ดพันธุ์ที่มีคุณภาพดีและราคาถูก
๒. มีตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตร
๓. ส่งเสริมการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์แบบครบวงจร
๔. มีอาชีพเสริม และรายได้เพิ่ม อยู่ดี กินดี

ฝันของชุมชน

๑. ฐานะดี ความเป็นอยู่ที่ดีมี
๒. ไม่มีหนี้สิน
๓. มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
๔. ไม่มีปัญหายาเสพติด
๕. มีความรัก สามัคคีและเสียสละ

ฝันที่เป็นไปได้

๑. ก่อตั้งตลาดการค้าชุมชน เพื่อให้มีระบบการค้าขายในชุมชน
๒. จัดตั้งเป็นกลุ่มตามความถนัดของอาชีพ มีคณะกรรมการระดมทุน
๓. จัดซื้อปัจจัยการผลิตเมื่อผลิตแล้วจำหน่ายอย่างมีอำนาจในการต่อรอง
๔. ลดต้นทุนการผลิตทางการเกษตร ได้แก่ ปุ๋ยเคมี สารเคมี และเมล็ดพันธุ์
๕. เพิ่มปริมาณผลผลิตทางการเกษตร

วิเคราะห์ศักยภาพและสภาพแวดล้อมภาคเกษตร

๑. การประกอบอาชีพของชุมชน

ด้านการเกษตร พื้นที่ทางการเกษตรในตำบลสองคอน ตามศักยภาพพื้นที่ที่มีลักษณะเป็นที่ราบเชิงเขา แต่เดิมพื้นที่อุดมสมบูรณ์ แต่เกษตรกรได้มีการปลูกพืชซ้ำที่เดิมไม่มีการปลูกพืชหมุนเวียน เช่น การปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ซ้ำที่เดิมปีละ ๒ – ๓ ครั้ง มีการเผาวัสดุ เช่น ฟางข้าว ชังข้าวโพด รวมถึงการใช้ปุ๋ยเคมี สารเคมีฆ่าแมลง ที่เกินความจำเป็น ทำให้ดินสภาพดินในปัจจุบันเสื่อมโทรม ซึ่งยังต้องให้ความรู้และปรับเปลี่ยนทัศนคติของเกษตรกร การทำนาจะทำได้ปีละ ๑ ครั้งเท่านั้น เนื่องจากน้ำไม่เพียงพอ ส่วนใหญ่จะปลูกข้าวเหนียว พันธุ์ กข.๖ และ กข.๑๐ ข้าวเจ้าปลูกเป็นส่วนน้อย เป็นพันธุ์หอมมะลิจังหวัด ใช้แรงงานคนเป็นหลักและเก็บไว้ผลผลิตไว้บริโภคในครัวเรือน สำหรับพันธุ์ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ที่ผลิตจากบริษัทนั้นเป็นพันธุ์ลูกผสม มีราคาแพงมาก ทำให้ต้นทุนการผลิตสูง และมักเกิดภัยธรรมชาติทุกปี แรงงานภาคเกษตรมีน้อยและค่าแรงค่อนข้างสูง เกษตรกรเริ่มนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ทำให้ต้องเข้าหาแหล่งเงินทุน เช่น สหกรณ์การเกษตร ธกส. เป็นต้น ทำให้เกิดการสร้างหนี้สิน

ด้านการปศุสัตว์ ในพื้นที่เกษตรกรให้ความสนใจน้อย และมีการลดปริมาณการเลี้ยง ประกอบกับความรู้และประสบการณ์กับเกษตรกรมีน้อย จึงไม่มีการพัฒนาเท่าที่ควร

ด้านการประมง ส่วนใหญ่เป็นการเลี้ยงตามหัวไร่ปลายนา ปล่อยตามธรรมชาติ มักขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง

แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร ควรจะสร้างฝายน้ำล้น เพื่อเก็บกักน้ำตลอดจนชะลอการไหลของน้ำในฤดูฝน จัดการระบบชลประทานแบบท่อส่งน้ำให้ทั่วถึง

๒. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม

จุดแข็ง

- (๑) เป็นชุมชนที่มีขนาดใหญ่ มีประชากรค่อนข้างหนาแน่น
- (๒) เป็นชุมชนที่ประชากรประกอบอาชีพหลากหลาย ทั้งการเกษตร และการค้าขาย
- (๓) มีพืชเศรษฐกิจที่สร้างรายได้ให้แก่ประชาชนในตำบลเป็นหลัก ได้แก่ มะขามหวาน
- (๔) มีผู้นำท้องถิ่น และปราชญ์ชาวบ้านที่มีความรู้ความสามารถ
- (๕) เป็นชุมชนที่มีประชากรรับราชการมากที่สุด ในอำเภอ
- (๖) การคมนาคมขนส่ง มีความสะดวก

จุดอ่อน/ จุดด้อย

- (๑) ขาดแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรที่เพียงพอในฤดูแล้ง
- (๒) เกษตรกรส่วนใหญ่ผลิตพืชเชิงเดี่ยว
- (๓) ราคาผลผลิตตกต่ำ ขาดตลาดกลางจำหน่ายและกระจายสินค้าภาคการเกษตร
- (๔) การรวมกลุ่มอาชีพขาดความยั่งยืน ไม่มีการบริหารจัดการที่ดี
- (๕) เกษตรกรขาดความรู้ และเทคโนโลยีใหม่ๆ ทางภาคการเกษตร
- (๖) ภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาน้อย
- (๗) มีการอพยพแรงงาน ภาคการเกษตร หลังฤดูกาลเพาะปลูก
- (๘) บุคลากรขาดความรู้,ทักษะ และความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงาน

โอกาส

- (๑) ได้รับงบประมาณสนับสนุนและงบประมาณถ่ายโอนภารกิจจากรัฐบาลเพิ่มมากขึ้น
- (๒) นโยบายส่งเสริมการฝึกอบรมเพิ่มพูนความรู้ และการศึกษาต่อ
- (๓) นโยบายของรัฐบาลในการสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มองค์กร และชุมชน
- (๔) แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ตามแนวพระราชดำริ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
- (๕) เป็นเส้นทางผ่านสู่ด่านชายแดน ไทย – ลาว

อุปสรรค/ ภัยคุกคาม

- (๑) สุขภาพของประชาชนถูกคุกคามจากโรคระบาดคนและสัตว์
- (๒) นโยบายการเปิดการค้าเสรี และการลงทุนจากต่างชาติ มีการแข่งขันกันสูง
- (๓) ราคาน้ำมันราคาแพง ดอกเบี้ยเงินกู้สูง ทำให้ต้นทุนการผลิตสูง
- (๔) เกิดภัยพิบัติ เช่น ฝนแล้ง อุทกภัย เป็นประจำทุกปี
- (๕) ขาดแรงงานภาคเกษตร
- (๖) ค่าจ้างแรงงานสูง

ปัญหา / เหตุผล / แผนงาน,กิจกรรม

ปัญหาหลักของชุมชน	แผนงาน / โครงการ /กิจกรรม	เหตุผล	ตัวชี้วัด
๑. ด้านกายภาพ ๑.๑ แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร	แผนพัฒนาปัจจัยทางกายภาพ - สร้างอ่างเก็บน้ำ คลองส่งน้ำ สูบน้ำ ด้วยพลังไฟฟ้า ฝายกั้นน้ำ - ขุดลอกคูคลอง ธรรมชาติ - อนุรักษ์พื้นที่ป่าไม้ และแหล่งน้ำธรรมชาติ - ส่งเสริมการปลูกพืชใช้น้ำน้อย (พืชตระกูลถั่ว) - ส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์, สุกร, ไก่ เป็ด, โคพื้นเมือง	- พื้นที่การเกษตรส่วนใหญ่อาศัยน้ำฝน - ปริมาณน้ำฝนในแต่ละปีไม่แน่นอน - พื้นที่ตำบลสองคอนส่วนมากลาดชัน เป็นภูเขาและป่าไม้ - ฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาลและปริมาณน้ำฝนน้อย - ป่าไม้แหล่งต้นน้ำถูกทำลายจนเสียสมดุลธรรมชาติ - เป็นปรากฏการณ์ทางธรรมชาติไม่สามารถทราบได้ล่วงหน้า	- มีน้ำใช้เพื่อการเกษตรตลอดปี - ราษฎรมีรายได้เพิ่มจากการประกอบอาชีพหลากหลาย - ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ลดปัญหาการว่างงานลดปัญหาทางสังคม - ปริมาณการใช้ปุ๋ยเคมีลดลง - แมลง นก ปลา ในธรรมชาติมีเพิ่มขึ้น - สารเคมีตกค้างในดินลดลง
๑.๒ ภัยธรรมชาติ	- ตั้งงบประมาณช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบภัยธรรมชาติ	- ผลกระทบจากการตัดไม้ ทำลายป่า - ลดต้นทุนการผลิต	- สามารถช่วยเหลือผู้ประสบภัยธรรมชาติได้ทันที
๑.๓ ดินเสื่อมขาดความอุดมสมบูรณ์	- โครงการปรับปรุงบำรุงดิน - ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยพืชสด - ส่งเสริมการปลูกพืชตระกูลถั่วก่อนการกำหนด	- ลดสารพิษตกค้างในดินเนื่องจากการใช้ปุ๋ยเคมี - พื้นฟูสภาพดิน / ปรับปรุงสภาพดิน	- ปรับปรุงโครงสร้างของดินให้ดีขึ้น - สภาพแวดล้อมโดยรวมดี

ปัญหา / เหตุผล / แผนงาน,กิจกรรม

สรุปปัญหาหลักของชุมชน	แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม	เหตุผล	ตัวชี้วัด
๑.๔ ขาดแหล่งน้ำอุปโภคบริโภค	- สร้างประปาหมู่บ้าน - ขุดบ่อน้ำตื้น - ขุดลอกแหล่งน้ำธรรมชาติ	- ในช่วงฤดูแล้งระบบประปาหมู่บ้านขาดแคลนแหล่งน้ำดิบ - ระบบประปาที่มีอยู่ชำรุดบ่อยครั้ง	- ราษฎรมีน้ำอุปโภคบริโภคอย่างเพียงพอตลอดปี
๑.๕ แหล่งเก็บกักน้ำตื้นเขิน	- ขุดลอกแหล่งน้ำธรรมชาติ	- ลำน้ำปาดและแหล่งน้ำธรรมชาติตื้นเขินไม่สามารถกักเก็บน้ำไว้ได้	- มีปริมาณน้ำในแหล่งน้ำธรรมชาติมากขึ้น
๑.๖ ไม่มีสะพานหรือเส้นทางสัญจรข้ามลำน้ำปาดและลำห้วยที่สำคัญ	- สร้างสะพานคอนกรีตข้ามลำน้ำปาด หมู่ที่ ๒ และหมู่ที่ ๕	- ในช่วงฤดูฝนน้ำหลากราษฎรไม่สามารถข้ามลำน้ำปาดไปทำกิจกรรมด้านการเกษตรและขนส่งผลผลิตได้ ทำให้เดือดร้อนผลผลิตเสียหาย ต้นทุนการผลิตสูง	- ทำให้ราษฎรสามารถไปทำกิจกรรมด้านการเกษตรได้ตลอดปี

ปัญหา / เหตุผล / แผนงาน,กิจกรรม

สรุปปัญหาหลักของชุมชน	แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม	เหตุผล	ตัวชี้วัด
๒. ด้านชีวภาพ ๒.๑ ต้นทุนการผลิตข้าวและพืชไร่สูง ๒.๒ ราคาตกต่ำ	- โครงการลดต้นทุนการผลิตข้าวและพืชไร่ - การใช้สารสกัดจากธรรมชาติ - ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ - การป้องกันและกำจัดศัตรูพืชแบบผสมผสาน - โครงการปรับปรุงคุณภาพผลผลิตมะขามหวาน - การควบคุมปริมาณผลผลิตต่อต้นเพื่อให้ได้ขนาดตามความต้องการคัดเกรด - จัดงบประมาณประกันราคา	- ลดต้นทุนการผลิต - มีวัตถุดิบในท้องถิ่นและราคาถูก - ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม - เพิ่มรายได้ โดยเพิ่มราคาต่อหน่วย - มะขามราคาต่ำ เพราะมีขนาดไม่สม่ำเสมอ - ปริมาณผลผลิตมะขามหวานล้นตลาด - หาแหล่งทุนจากกองทุนพัฒนาคุณภาพมะขาม	- จำนวนเกษตรกรเกษตรกรยอมรับและนำไปปฏิบัติเพิ่มขึ้น - ต้นทุนการผลิตสินค้าลดลง - มีการกำหนดมาตรฐานคุณภาพผลผลิต - ผลผลิตมะขามได้ขนาดและตรงตามความต้องการของตลาด - มีการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพมะขาม คัดเกรด / คัดคุณภาพ - รวมกลุ่มผู้ผลิตและผู้ขายบริหารในรูปแบบสหกรณ์

ปัญหา / เหตุผล / แผนงาน,กิจกรรม

สรุปปัญหาหลัก ของชุมชน	แผนงาน/โครงการ/ กิจกรรม	เหตุผล	ตัวชี้วัด
๒.๓ สัตว์เลี้ยง โคน กระบือ ขาดอาหารในฤดู แล้ง	- โครงการจัดทำทุ่งหญ้าถาวร - ผลิตฟางปรุแต่งเพื่อเก็บไว้ให้สัตว์กินในฤดูแล้ง - อบรมให้ความรู้ด้านการสุขภาพสัตว์	- การปลูกหญ้าขนและมีคุณค่าอาหารสูง - การให้น้ำในแปลงหญ้าช่วงฤดูแล้งและฝนทิ้งช่วง - เกษตรกรขาดความรู้ในการดูแลและเลี้ยงสัตว์อย่างถูกวิธีเสี่ยงต่อการติดโรค	- สัตว์เลี้ยงมีอาหารกินตลอดปี - ลดต้นทุนการผลิตสัตว์ - สัตว์เลี้ยงมีอาหารกินอุดมสมบูรณ์ร่างกายแข็งแรงเจริญเติบโตเร็วน้ำหนักมากทำให้ขายได้ราคาดี - ลดอัตราการตายและการสูญเสีย
๒.๔ โรคแมลง ศัตรูพืชระบาด	- โครงการลดการใช้สารเคมี - การป้องกันศัตรูพืชแบบวิธีผสมผสาน - ส่งเสริมให้กลุ่มผู้ปลูกพืชผลิตพืชสมุนไพร ป้องกันกำจัดศัตรูพืชอื่นๆให้เพียงพอกับการใช้งานในชุมชน - ประชาสัมพันธ์เตือนภัยโรคและแมลงศัตรูพืชระบาด	- สารเคมีมีผลต่อสิ่งแวดล้อมเช่นลดจำนวนแมลงศัตรูธรรมชาติ - ผลผลิตผักปลอดสารพิษตลาดมีความต้องการมาก - ขาดการประชาสัมพันธ์	- สภาพแวดล้อมชุมชนดีขึ้นปริมาณสารพิษตกค้างน้อยลง - จำนวนเกษตรกรผู้เจ็บป่วยจากผลของการใช้สารเคมีทางเกษตรลดลง - กลุ่มมีรายได้เสริมจากการขายสารสะเดาและน้ำสกัดชีวภาพ - รายจ่ายในการใช้สารเคมีเพื่อการผลิตพืชต่อครัวเรือนลดลง

ปัญหา / เหตุผล / แผนงาน,กิจกรรม

สรุปปัญหาหลักของชุมชน	แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม	เหตุผล	ตัวชี้วัด
๒.๕ ขาดข้อมูลที่เพียงพอในการวางแผนการผลิต เช่น (พันธุ์ ปริมาณ การตลาด) ข้อมูลเชิงวิชาการ สนับสนุนทางเลือกการผลิตใหม่ๆ	- จัดเวทีประชาคม ในการวิเคราะห์ปัญหา /ทาง แก่ /ความเป็นไปได้ของทางเลือกแต่ละด้าน โดยมอบกลุ่มสนใจแต่ละกลุ่มไปศึกษาและนำเสนอ - วางระบบการเก็บข้อมูลที่เคลื่อนไหวของชุมชน	- การเก็บข้อมูลด้วยตนเองจะทำให้เกษตรกรตระหนักถึงสถานการณ์ปัญหาเป็นการสร้างจิตสำนึกอย่างหนึ่ง	- ชุมชนมีข้อมูลเพียงพอในการตัดสินใจวางแผนพัฒนาชุมชน - แผนชุมชนมีคุณภาพเป็นเหตุเป็นผลและสามารถปฏิบัติได้ โดยอาศัยทรัพยากรในชุมชนเป็นหลัก
๓. ปัญหาด้านเศรษฐกิจ ๓.๑ ปัญหาแรงงาน / รายได้ต่ำ ๓.๒ กระบวนการกลุ่มของผู้นำชุมชนไม่เอื้อต่อการเรียนรู้ของคนทุกรุ่น	- สร้างทางเลือกอาชีพเพิ่มขึ้นในชุมชน การรับงานย่อยของภาคอุตสาหกรรมจากภายนอกมาทำเช่น เย็บผ้าเย็บรองเท้า จักสาน เพอร์นิเจอร์ - เพิ่มขีดความสามารถของผู้นำชุมชนในการสร้างขบวนการการมีส่วนร่วม แก่คนทุกกลุ่มในชุมชน	- มีกิจกรรมสร้างรายได้ในชุมชน ทำให้คนรุ่นใหม่บางส่วนมีทางเลือกที่ไม่จำเป็นต้องไปทำงานต่างถิ่น - เน้นด้านธุรกิจเป็นหลัก - เกษตรกรรายย่อยซึ่งอาจเป็นคนกลุ่มมากในชุมชน แต่ไม่มีสิทธิ์มีเสียงในการตัดสินใจ ในการกำหนดทิศทางการพัฒนาชุมชน	- จำนวนอาชีพนอกภาคเกษตรที่มีอยู่ในชุมชนเพิ่มมากขึ้น - รายได้ของผู้ประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรเทียบกับรายได้ผู้ประกอบการอาชีพเกษตร - ราษฎรที่มีส่วนร่วมในการเลือกแนวทางพัฒนาของชุมชน - ความพึงพอใจของชุมชนต่อทิศทางการพัฒนาชุมชนที่กำหนด

ปัญหา / เหตุผล / แผนงาน,กิจกรรม

สรุปปัญหาหลักของชุมชน	แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม	เหตุผล	ตัวชี้วัด
๓.๓ ไม่มีถนนในหมู่บ้าน ๓.๔ ผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่นขาดตลาดรองรับ เช่น ผ้าทอและผลผลิตทางการเกษตร	- จัดสรรงบประมาณทำถนน - ส่งเสริมการใช้ผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่น การตั้งศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชน - สร้างเครือข่ายด้านการตลาด - ส่งเสริมพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ให้ได้มาตรฐาน/บรรจุภัณฑ์ที่สวยงาม	- ในฤดูฝน น้ำฝนไหลเข้าบ้านเรือนราษฎรทำให้เดือดร้อน - ผลิตสินค้าแล้วคนในชุมชนไม่ให้ความสำคัญ - ไม่มีการรวมกลุ่มผู้ผลิต ผู้จำหน่ายในชุมชน	- มีถนนเข้าหมู่บ้าน - สร้างวงจรการตลาดในชุมชน - รวมกลุ่มผู้ผลิตและผู้จำหน่ายในชุมชนในรูปแบบสหกรณ์
๔. ด้านสังคม ๔.๑ ขาดการรวมกลุ่มที่ดี	- ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาตำบล	- ราษฎรเห็นกับประโยชน์ส่วนตนเอง ไม่กิจกรรมร่วมกันพัฒนาตำบล	- มีการจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรเพิ่มขึ้น

การวิเคราะห์สินค้า(อาชีพ)ที่จะมุ่งเน้นเป็นหลัก

จากการจัดทำประชาคมทุกหมู่บ้าน ตำบลสองคอน ได้เห็นชอบสินค้าเกษตร คือ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เพื่อยกระดับการแปรรูปเป็นสินค้าให้มีมาตรฐาน เกษตรกรนิยมปลูกทั้งตำบล สร้างรายได้ให้แก่เกษตรกร รวมถึงยกระดับเป็นสินค้าเกษตรของตำบลสองคอน โดยการศึกษา รวบรวมข้อมูลวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล การเปรียบเทียบสินค้าเกษตรที่สำคัญ

สรุปผลการวิเคราะห์ปัญหาด้านสินค้าเกษตร(เด่น)

ปัญหา	สภาพปัญหา / สาเหตุ
๑. ข้าว	๑. ค่าปุ๋ย ยาฆ่าแมลงราคาแพง ทำให้มีต้นทุนการผลิตที่สูงจำนวน ๑๐ หมู่บ้าน ๒. ไม่มีเอกสารสิทธิ์ที่ดินทำกิน และไม่พอเพียงกับเกษตรกร จำนวน ๑ หมู่บ้าน ๓. ภัยแล้ง ไฟป่าในฤดูแล้ง จำนวน ๑๐ หมู่บ้าน ๔. ไม่มีตลาดกลาง รวบรวมผลผลิตทางการเกษตร จำนวน ๑๐ หมู่บ้าน ๕. แมลงศัตรูพืช เช่น หนอนเจาะเมล็ด จำนวน ๑๐ หมู่บ้าน
๒. ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	๑. ค่าปุ๋ย ยาฆ่าแมลงราคาแพง ทำให้มีต้นทุนการผลิตที่สูงจำนวน ๑๐ หมู่บ้าน ๒. ราคาผลผลิตตกต่ำ จำนวน ๑๐ หมู่บ้าน ๓. ขาดองค์ความรู้ในด้านการผลิต การตกแต่งข้อให้คุณภาพ จำนวน ๑๐ หมู่บ้าน ๔. ไม่มีตลาดกลาง รวบรวมผลผลิตทางการเกษตร จำนวน ๑๐ หมู่บ้าน ๕. พื้นที่ปลูกไม่มีเอกสารสิทธิ์ที่ดินทำกิน จำนวน ๑ หมู่บ้าน
๓. มะขามหวาน	๑. ค่าปุ๋ย ยาฆ่าแมลงราคาแพง ทำให้มีต้นทุนการผลิตที่สูงจำนวน ๑๐ หมู่บ้าน ๒. พื้นที่ปลูกไม่มีเอกสารสิทธิ์ที่ดินทำกิน จำนวน ๑ หมู่บ้าน ๓. ขาดองค์ความรู้ด้านการผลิต การป้องกันแมลงศัตรูพืช จำนวน ๑๐ หมู่บ้าน ๔. ไม่มีตลาดกลาง รวบรวมผลผลิตทางการเกษตร จำนวน ๑๐ หมู่บ้าน

แนวทางการพัฒนาสินค้าเกษตร

- พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อเก็บกักน้ำทำการเกษตร ฝายกักเก็บน้ำ ฝายชะลอน้ำ บ่อบาดาล
- จัดให้ความรู้ด้านการผลิตที่มีคุณภาพ ลดต้นทุนการผลิต ส่งเสริมอาชีพเสริมซึ่งมีปัจจัยการผลิตในพื้นที่ ความรู้ด้านการแปรรูปที่มีคุณภาพ มีมาตรฐานสินค้าเกษตร ส่งเสริมและพัฒนาด้านการตลาด
- ส่งเสริมการรวมกลุ่มเกษตรกรให้สามารถบริหารจัดการตนเองที่มีประสิทธิภาพสูงสุด เป็นประโยชน์แก่สมาชิกกลุ่มเกษตรกร
- จัดตั้ง/ก่อสร้างตลาดกลาง รวบรวมผลผลิตการเกษตรในพื้นที่ตำบล เพื่อลดการเอารัดเอาเปรียบจากพ่อค้าคนกลาง
- จัดตั้ง/ก่อสร้างร้านค้าชุมชน เพื่อเชื่อมโยงเครือข่ายการค้าสินค้าการเกษตรให้มีระบบ ครบวงจร
- จัดตั้งศูนย์เมล็ดพันธุ์พืช เช่น ข้าว ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์
- สนับสนุนแหล่งเงินทุนการดำเนินงาน กองทุนเพื่อการเกษตร และอื่นๆ

บทที่ ๔

ยุทธศาสตร์การพัฒนาเกษตรกรรมระดับตำบลสองคอน

๑. วิสัยทัศน์

“พัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรให้มีมาตรฐานสู่อุตสาหกรรมเกษตร”

๒. พันธกิจ

๑. พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร
๒. ส่งเสริมและพัฒนาองค์ความรู้ด้านการผลิต การแปรรูปและการตลาดให้มีคุณภาพสินค้าเกษตร
๓. ส่งเสริมการรวมกลุ่มเกษตรกรให้มีการบริหารจัดการ และดำเนินธุรกิจอย่างมีประสิทธิภาพ
๔. ส่งเสริมและพัฒนาระบบตลาดการค้าผลิตภัณฑ์ชุมชนเชื่อมโยงเครือข่ายการค้าอย่างเป็นระบบ

๓. ยุทธศาสตร์การพัฒนา

ประเด็นที่ ๑. พัฒนาโครงสร้างการเกษตร

ประเด็นที่ ๒. พัฒนาองค์ความรู้ด้านการผลิตของเกษตรกรให้ผลผลิตมีคุณภาพ การเพิ่มมูลค่าผลผลิต การแปรรูป
ผลผลิต

ประเด็นที่ ๓. พัฒนาองค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการกลุ่มเกษตรกร

ประเด็นที่ ๔. พัฒนาตลาดรองรับและรวบรวมผลผลิตของกลุ่มเกษตรกร

ประเด็นที่ ๕. พัฒนาและสนับสนุนแหล่งเงินทุน

๔. แผนงาน/โครงการพัฒนา

ที่	แผนงาน/โครงการ	เป้าหมาย	๒๕๕๙	๒๕๖๐	๒๕๖๑	หน่วยงาน สนับสนุน	หมายเหตุ
๑.	การพัฒนาแหล่งน้ำ (บ่อบาดาล ฝ่ายชลอน้ำ)	๑๐ แห่ง		/	/	สนง.สภา เกษตรกรจังหวัด/ องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น/ โครงการ ชลประทาน และ หน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง	บ่อบาดาล บ่อน้ำตื้น

๒.	การพัฒนานองค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการกลุ่ม/การจัดทำบัญชี	๕๐ คน	/	/		สนง.สภาเกษตรกรจังหวัด/คณะวิทยาการจัดการ มรอ. สนง.ตรวจบัญชีสหกรณ์	
๓.	การพัฒนานองค์ความรู้ด้านการผลิตข้าวโพดให้มีคุณภาพ	๕๐ คน		/	/	สนง.สภาเกษตรกรจังหวัด/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	
๔.	การพัฒนานองค์ความรู้ เรื่อง การผลิตเมล็ดพันธุ์	๕๐ คน			/	สนง.สภาเกษตรกรจังหวัด/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	
๕.	การก่อสร้างตลาดหรือลานรวบรวมและรับซื้อผลผลิต และจุดศูนย์กลางของกลุ่ม	๑ แห่ง		/	/	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	เงินทุนของกลุ่ม/แหล่งกู้ยืมเงินของรัฐบาล
๖.	การจัดหาแหล่งเงินทุน	๕๐ คน		/	/	ชกส.สาขาพาททำและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	รวบรวมผลผลิตจัดหาปัจจัยการผลิตอุปกรณ์/เครื่องมือต่างๆ
๗.	การพัฒนานองค์ความรู้ในการนำวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรมาเพิ่มมูลค่า	๕๐ คน			/	สนง.สภาเกษตรกรจังหวัด/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	เปลือก/ซังและต้นข้าวโพด
๘.	ร้านค้าชุมชน	๑ แห่ง			/	สนง.สภาเกษตรกรจังหวัด/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	

ที่	แผนงาน/โครงการ	เป้าหมาย	๒๕๕๙	๒๕๖๐	๒๕๖๑	หน่วยงาน สนับสนุน	หมายเหตุ
๙.	ส่งเสริมอาชีพเสริมแก่เกษตรกร	๒๐ ราย		/	/	องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น พัฒนาชุมชน และหน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง	
๑๐.	การปรับโครงสร้างหนี้สินเกษตรกร	๓๐ ราย		/	/	จ.ก.ส. และ หน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง	
๑๑.	จัดสรรที่ดินทำกิน	๕๓ ราย	/	/	/	ส.ป.ก./ที่ดิน อำเภอ	

ภาคผนวก

แบบรายงานต้นทุนการผลิตพืช ข้าวนาปี ปี ๒๕๕๗/๕๘
ของ อำเภอปากท่า จังหวัดอุตรดิตถ์

ลำดับที่	รายการข้อมูล	หน่วย
	ค่าแรงงาน	
๑.	ค่าเตรียมดิน	
	- เครื่องจักร	๒๗๔
	- คน	๒๒
๒.	ค่าปลูก	๒๖
๓.	ค่าดูแลรักษา	
	- ใส่ปุ๋ย, ฉีดยา	๗๖
	- ใส่น้ำ	-
	- ดายหญ้า, พรวนดิน	๑๐๒
๔.	ค่าเก็บเกี่ยว	
	- เครื่องจักร	๓๖๘
	- คน	
	ค่าวัสดุอุปกรณ์	
๕.	ค่าพันธุ์ ๓๐ กก./ไร่	๑๒๔
๖.	ค่าปุ๋ยเคมี	๓๕๘
๗.	ค่ายา	๗๓
๘.	ค่าอุปกรณ์	-
๙.	ค่าซ่อมอุปกรณ์	๒๒
๑๐.	ค่าน้ำมันเชื้อเพลิงและหล่อลื่น	๑๕๕
๑๑.	ค่าน้ำและค่าไฟฟ้า	-
๑๒.	ค่าดอกเบี้ย	-
๑๓.	อื่นๆ ค่าเช่าที่ดิน, ค่าเสื่อมอุปกรณ์การเกษตรค่าขนส่ง	๓๑๐
	รวม	๑,๙๓๐
	ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ ๗๐๐ กก./ไร่	
	พื้นที่ปลูกทั้งตำบล ๙,๕๔๖ ไร่	

แบบรายงานต้นทุนการผลิตพืช ข้าวนาปรัง ปี ๒๕๕๗/๒๕๕๘
ของ อำเภอปากท่า จังหวัดอุดรธานี

ลำดับที่	รายการข้อมูล	หน่วย
	ค่าแรงงาน	
๑.	ค่าเตรียมดิน	
	- เครื่องจักร	๒๖๔
	- คน	๖
๒.	ค่าปลูก	๓๔
๓.	ค่าดูแลรักษา	
	- ใส่ปุ๋ย, ฉีดยา	๑๔๐
	- ใส่น้ำ	-
	- ดายหญ้า, พรวนดิน	๑๑๒
๔.	ค่าเก็บเกี่ยว	
	- เครื่องจักร	๓๖๘
	- คน	
	ค่าวัสดุอุปกรณ์	
๕.	ค่าพันธุ์ ๓๐ กก./ไร่	๑๒๕
๖.	ค่าปุ๋ยเคมี	๓๔๖
๗.	ค่ายา	๑๐๗
๘.	ค่าอุปกรณ์	-
๙.	ค่าซ่อมอุปกรณ์	๑๑๘
๑๐.	ค่าน้ำมันเชื้อเพลิงและหล่อลื่น	๒๑๘
๑๑.	ค่าน้ำและค่าไฟฟ้า	-
๑๒.	ค่าดอกเบี้ย	-
๑๓.	อื่นๆ ค่าเช่าที่ดิน, ค่าเสื่อมอุปกรณ์การเกษตรค่าขนส่ง	๓๒๘
	รวม	๒,๑๔๘
	ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ ๘๐๐ กก./ไร่	
	พื้นที่ปลูกทั้งตำบล ๑,๐๐๐ ไร่	

ต้นทุนการผลิต ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

ที่	รายการข้อมูล	หน่วย (บาท/ไร่)	หมายเหตุ
๑.	ค่าเตรียมดิน	๓๐๐	
๒.	ค่าปลูก -ใช้เครื่องปลูก -ใช้แรงงานปลูก		
๓.	ค่าพันธุ์ จำนวน ๕ ก.ก./ไร่	๕๓๕	
๔.	ค่าปุ๋ย -สูตร ๔๖-๐-๐ จำนวน ๕๐ก.ก./ไร่ -สูตร ๑๕-๑๕-๑๕ จำนวน ๕๐ก.ก./ไร่	๙๕๐ ๑,๐๐๐	
๕.	ค่าสารเคมีคุมวัชพืช -ค่าสารเคมี		
๖.	-ค่าจ้างฉีด/พ่นสารเคมี		
๗.	ค่าสารกำจัดโรคและแมลง -ค่าสารเคมี -ค่าจ้างฉีด/พ่นสารเคมี		
๘.	ค่าสูบน้ำ/บ่อบาดาล(ค่าไฟฟ้า/น้ำมันเชื้อเพลิง)	๙๐๐	
๙.	ค่าเก็บเกี่ยว -ค่าเครื่องจักรเก็บเกี่ยว -ค่าแรงงานเก็บเกี่ยว -ค่าสี	๗๕๐ ๕๐๐	
๑๐.	ค่าขนย้ายผลผลิต	๒๕๐	
	รวม	๕,๑๘๕	

เอกสารอ้างอิง

- แผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ตำบลสองคอน อำเภอปากท่า จังหวัดอุดรดิตถ์ ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลสองคอน สำนักงานเกษตรอำเภอปากท่า
- รายงานความเหมาะสมการปลูกพืช สถานีพัฒนาที่ดินอุดรดิตถ์ พ.ศ.....
- แผนการใช้ที่ดินระดับตำบล สถานีพัฒนาที่ดินอุดรดิตถ์